❑ «Таёжны тупік» на Хоцімшчыне: замест электрычнасці — лучына. 1-я—3-я стар.

❑ Аляксандр Абрамовіч пасля новага назначэння: «Буду імкнуцца наладзіць юрыдычную сістэму дзяржавы». 3-я стар.

❑ Лідэр фракцыі камуністаў у парламенце Сяргей Калякін: «Сродкі масавай інфармацыі павінны быць абаронены ад уплыву маючых». 1-я—2-я стар.

❑ Рэформа беларускай школы: абмяркуем! 2-я стар.

ЗВЯЗДА

25 студзеня 1996 г. чацвер, № 23 (22826)

● выдаецца са жніўня 1917 г. ● БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА ● цана 700 рублёў

РОЗГАЛАС

РОЗГАЛАС

КІРАЎНІК ДЗЯРЖАВЫ СУСТРЭЎСЯ З НАФТАВІКАМІ

Знаёмства Прэзідэнта рэспублікі Аляксандра Лукашэнкі з калектывамі нафтавікоў адбылося 24 студзеня ў ВА «Беларусьнафта». У састаў гэтага аб'яднання ўваходзяць 20 прадпрыемстваў і службаў, якія выконваюць увесь спектр работ, звязаных з вытворчасцю і падрыхтоўкай да транспарціроўкі нафтапрадуктаў.

Аляксандр Лукашэнка агледзеў пляцоўку сейсмаразведкі, пабываў на нафтаздабыўных свідравінах. У 1995 годзе прадпрыемствам было перапрацавана 5730 тысяч тон нафты. Большую частку атрыманага прыбытку Мазырскі нафтаперапрацоўчы завод імкнецца выкарыстаць на капітальнае будаўніцтва і рэканструкцыю. У час візіту Аляксандр Лукашэнка значную частку часу ўдзяліў праблемам мадэрнізацыі і загрузкі магутнасцей прадпрыемства. Разам з Прэзідэнтам аб'яднанне наведалі намеснік прэм'ер-міністра рэспублікі Валерый Кокараў, кіраўнікі нафтавай галіны рэспублікі.

БЕЛТА.

ПЕРШЫ ВІЗІТ ЯЎГЕНА ПРЫМАКОВА Ў БЕЛАРУСЬ РАСПІСАНЫ ПА ХВІЛІНАХ

Як стала вядома карэспандэнту БЕЛТА, зацверджана праграма афіцыйнага візіту ў Беларусь міністра замежных спраў Расіі Яўгена Прымакова.

Кіраўнік расійскай дыпламатыі прыбудзе ў беларускую сталіцу 30 студзеня. У гэты дзень запланаваны яго перагаворы з міністрам замежных спраў нашай рэспублікі Уладзімірам Сянько, сустрэчы з Прэзідэнтам Аляксандрам Лукашэнкам, прэм'ер-міністрам Міхаілам Чыгіром і выканаўчым сакратаром СНД Іванам Каратчэнем.

31 студзеня Яўген Прымакоў сустрэнецца са Старшынёй Вярхоўнага Савета Сямёнам Шарэцкім, выступіць перад беларускімі дыпламатамі, спецыялістамі ў галіне сацыялогіі, паліталогіі, прафесарска-выкладчыцкім саставам і слухачамі Акадэміі кіравання пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь. Заканчваецца афіцыйны візіт прэс-канферэнцыяй, якую Яўген Прымакоў правядзе разам з Уладзімірам Сянько.

БЕЛТА.

ВАС МОГУЦЬ ПАДСЛУХОЎВАЦЬ І БЕЗ САНКЦЫІ ПРАКУРОРА

На Беларусі практыкуецца несанкцыянаванае праслухоўванне тэлефонных размоў. Аб гэтым паведаміў былы старшыня Камітэта дзяржаўнай бяспекі Рэспублікі Беларусь Уладзімір Ягораў, адказваючы на пытанні дэпутатаў, калі балатаваўся на пасаду кіраўніка пастаяннай Камісіі Вярхоўнага Савета па пытаннях нацыянальнай бяспекі і барацьбы са злачыннасцю.

Але гэтым займаюцца якраз не КДБ і МУС, у якіх ёсць спецыяльныя службы, а іншыя структуры. Па словах Ягорава, сёння ўсё прасцей: можна набыць апаратуру і праслухоўваць размовы. Ён заўважыў, што тут няма адпаведнага заканадаўства, якое б рэгулявала гэтую сферу. Амерыкі Ягораў сам не адкрыў, бо і без гэтага вядома, што развіццё тэхнікі дазваляе праслухоўваць размовы. Былы старшыня КДБ зафіксаваў ужо ўпершыню, што існуе патрэба ўвесці кантроль за праслухоўваннем і абараніць правы асобы ад яго.

Юрась ЛЯШКЕВІЧ.

ПРЫБЫТАК ЁСЦЬ, АЛЕ ВЫТВОРЧАСЦЬ ЗНІЖАЕЦЦА

Вытворчасць сельскагаспадарчай прадукцыі ў калгасах і саўгасах на выніках мінулага года знізілася на 12 працэнтаў. Як сведчаць даныя Міністэрства статыстыкі і аналізу, і ў цэлым, па ўсіх катэгорыях гаспадарак, валавая прадукцыя галіны ў супастаўных цэнах скарацілася ў параўнанні з папярэднім годам на 5 працэнтаў, а ў жывёлагадоўлі — на 10.

Разам з тым у раслінаводстве вытворчасць павысілася на 2, а ў асабістых гаспадарках насельніцтва і тым больш — на 7 працэнтаў.

У калгасах і саўгасах атрымана валавой прадукцыі на 24 трыльёны рублёў, валавы даход склаў 5,6 трыльёна. Прыбытак сельгаспрадпрыемстваў ад рэалізацыі прадукцыі склаў 1 трыльён рублёў. Узровень рэнтабельнасці па ўсіх відах дзейнасці чакаецца 7,2 працэнта супраць 11,6 працэнта ў 1994 годзе.

Прадпрыемствамі было 392 гаспадаркі (15 працэнтаў) былі стратнымі. Страты склалі 240 мільярдаў рублёў.

БЕЛТА.

ШТО ЧАКАЕ БАНКІ?..

Толькі 18 банкаў рэспублікі змаглі давесці памер статутнага фонду да 2 мільёнаў ЭКЮ ў мінулым годзе згодна з патрабаваннямі Нацыянальнага банка. «Звязда» ўжо пісала пра гэта. Па прагнозах спецыялістаў, багатых з наступны месяцы стане тым часам, калі кожнаму банку трэба 10 фінансавых устаноў выйдуць на патрабуемы памер свайго капіталу. А што ж будзе з астатнімі?

Па папярэдняй інфармацыі, якую ўдалося атрымаць карэспандэнту газеты, сітуацыя з далейшым лёсам банкаў, якія не справіліся з патрабаваннямі Нацыянальнага банка, будзе вырашацца ў адпаведнасці з заканадаўствам. Планецца, што хутчэй за ўсё для некаторых з іх будзе прадугледжана ліцэнзія толькі на пэўныя віды аперацый, іншыя змогуць аб'яднацца. Сярод аўтараў у гэтым сэнсе чакаецца таксама павелічэнне памеру статутнага капіталу — 5 мільёнаў ЭКЮ.

Ігар ГРЫШЫН.

КОЛЬКІ КАШТУЕ ПРЫВАТЫЗАЦЫЙНЫ ЧЭК?

Пачаціся размовы аб тым, што ў некаторых рэгіёнах Беларусі курс імяннога прыватызацыйнага чэка «Маёмасць» зраўняваўся з наміналам і складае 35 тысяч рублёў за адзінку. Ці гаворыць гэта пра тое, што рынак чэкаў пачынае паступова выходзіць з ценю?

Тым часам курс чэка на рынку Беларусі па-ранейшаму застаецца ніжэйшым за намінал. Сёння, паводле звестак, намеснік старшыні Зінаіды Шаўчонак, сёння максімальны курс па-ранейшаму не перавышае 2300 рублёў, а мінімальны трымаецца на ўзроўні 1200 рублёў за чэк. Праўда, курсы беларускіх прыватызацыйных чэкаў на розных біржах роўныя. Ідзе аб продажы пакетаў прыватызацыйных чэкаў — да 2100 да 4500 рублёў. Для даведкі: такія пакеты складаюцца не менш як з тысячы чэкаў. Тым часам, паведамілі, што пры ўзроўні двух разоў больш патрэба на чэкавым рынку краіны: альбо тых, хто купляе чэкі «Маёмасць» па наміналу, не ведаючы іх сапраўднага рыначнага кошту, альбо (у сувязі з домаю) на выніковым торгу ў блізкейшы час сапраўды варта чакаць яго павышэння.

Сяргей ГРЫБ.

БАНКАЎСКІЯ СТРАТЫ

Гэтыя лічбы, якія былі прыведзены на нарадзе кіраўнікоў банкаўскіх установ Гомельшчыны і Упраўлення ўнутраных спраў аблвыканкома, проста ашаламляюць. Усё лета ў фінансава-крэдытнай сферы было выяўлена шмат злачынстваў у асабліва буйных памерах, у выніку чаго страты ад іх склалі 2933 мільёны рублёў. А чаго варта такая лічба — 9648 мільянаў: гэта столькі грошай банкі вярнулі ў выніку работы бэп. Усё гэта сума незаконна атрыманых у банках крэдытаў.

Слушным быў заўвагі і прапановы, якія выказваліся на нарадзе. Сярод іх — стварэнне міжбанкаўскай службы па абмену інфармацыяй аб выдаваемых крэдытах з мэтай недапушчэння фактаў іх незаконнага атрымання і крадзяжу, ажыццяўленне інкасацыйных капрамнаў па захаванні грошай, заключэнне дагавора аб здачы на дачу аховы банкаўскай службе і да т. п. Калі намечана, выканаць.

Уладзімір ПЕРНІКАЎ.

САДАМУ ХУСЕЙНУ СПАДАБАЎСЯ С. ГАЙДУКЕВІЧ

Паводле звестак, што паступілі ў БЕЛТА, Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Рэспублікі Ірак у Расіі Хасан Фахмі Джума накіраваў пісьмо лідэру ЛДП Беларусі Сяргею Гайдукевічу.

У ім ад імя Садама Хусейна выказаны падзяка за шчырыя пачуцці ў адрас Ірака, яго прэзідэнта і кіраўніцтва партыі, якія былі выказаны ў пісьме членаў ЛДП Беларусі да лідара гэтай краіны.

У пісьме пасол таксама перадаў запрашэнне Сяргею Гайдукевічу і яго калегам па ЛДП Беларусі, якое паступіла ад партыі «Баас», асяроддзя рэгіянальнага кіраўніцтва партыі Арабскага сацыялістычнага адраджэння, наведаць Багдад у зручны для іх час.

БЕЛТА.

Не сядзіцца дома хлопчыку малому...

Фота Мікалая АМЕЛЬЧАНКІ.

АЛЯКСАНДР ЛУКАШЭНКА:

«ТРЭБА ЗАМАЦАВАЦЬ СТАНОЎЧЫЯ ТЭНДЭНЦЫІ І РАШУЧА ШАГНУЦЬ ДА ВЫХАДУ З КРЫЗІСУ»

Вынікі работы прамысловасці і паліўна-энергетычнага комплексу Беларусі за мінулы год і задачы на 1996 год, а таксама шляхі іх вырашэння разгледжаны 23 студзеня на рэспубліканскай нарадзе кіраўнікоў міністэрстваў і ведамстваў, прадпрыемстваў, банкаў, прадстаўнікоў выканаўчай улады.

Улічваючы тое, што 70 працэнтаў валавога ўнутранага прадукту ствараецца менавіта ў прамысловасці, ад работы прадпрыемстваў будзе залежаць пераадоленне спаду ў эканоміцы і замацаванне макраэканамічнай стабілізацыі ў наступным годзе, адзначыў Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка, які выступіў на нарадзе.

Кіраўнік дзяржавы падкрэсліў, што ў мінулым годзе былі закладзены асновы для руху наперад. Амаль у два разы зменшыліся тэмпы зніжэння валавога ўнутранага прадукту, шэраг галін народнай гаспадаркі ўжо стаў выходзіць з крызісу.

Стабілізаваўся валютны курс беларускага рубля, на нізкім узроўні ўдалося ўтрымаць беспрацоўе, захаваць устойлівы стан бюджэту. Валютныя паступленні ад экспарту прадукцыі павялічыліся ў два разы. У бягучым годзе, падкрэсліў Прэзідэнт, неабходна замацаваць станоўчыя тэндэнцыі, рашуча шагнуць наперад па шляху выхаду з крызісу.

Аляксандр Лукашэнка паведаміў, што ён падпісаў указ аб зацвярджэнні важнейшых палажэнняў сацыяльна-эканамічнага развіцця дзяржавы ў 1996 годзе. У адпаведнасці з гэтым прагнозам валавы ўнутраны прадукт павінен скласці ў бягучым годзе ў адносінах да ўзроўню мінулага года 100-101 працэнт, вытворчасць прадукцыі прамысловасці — не ніжэй за ўзровень мінулага года, сельскай гаспадаркі — 102 працэнты, тавараў народнага спажывання — 101 працэнт. На ўзроўні мінулага года неабходна захаваць рознічны тавараабарот і паслугі. Аб'ём знешняга гандлю павінен павялічыцца на 3 працэнты. Грашовыя даходы насельніцтва намечана падняць на 44 працэнты, тады як цэны ўзрастуць на 30 працэнтаў. Асноўнай задачай на наступны год з'яўляецца зніжэнне ўзроўню інфляцыі да двух працэнтаў у месяц.

Сітуацыю ў прамысловасці рэспублікі прааналізаваў таксама віцэ-прэм'ер Валерый Кокараў. Ён адзначыў, што ў мінулым годзе крайне абвастрылася праблема неплацяжоў і збыту прадукцыі прадпрыемствамі. «І, нягледзячы на гэта, — падкрэсліў віцэ-прэм'ер, — удалося пазбегнуць закрыцця прадпрыемстваў, стварыць макраэканамічныя ўмовы для выхаду з крызісу. Устойліва працавалі ў 1995 годзе паліўная, хімічная, нафтахімічная прамысловасці, можна прызнаць здавальняючымі вынікі ў электраэнергетыцы. Ёсць добрыя прыклады таго, што ў складаных умовах многія прадпрыемствы могуць працаваць паспяхова. Гэта «Маладзечнадрэў», АТ Мінская швейная фабрыка «Мілавіца» і іншыя. 88 прадпыемстваў з кожных 100 працавалі з прыбыткам». У той жа час, падкрэсліў Валерый Кокараў, некаторыя галіны і многія прадпрыемствы прамысловасці па-ранейшаму знаходзяцца ў ціскаx неплацяжоў, адсутнасці абаротных сродкаў, затаварaны гатовай прадукцыяй. Найбольш складаная сітуацыя ў лёгкай прамысловасці, машынабудаванні і металаапрацоўцы. На прадпрыемствах Міністэрства прамысловасці, дзе фактычна сканцэнтраваны ўсё машынабудаванне і металаапрацоўка, спад аб'ёмаў вытворчасці склаў 21 працэнт. Гэта зніжэнне ў асноўным адбылося за кошт прадпрыемстваў трактарнага і сельскагаспадарчага машынабудавання, аўтамабільнай, станкабудаўнічай і інструментальнай прамысловасці. Мінскі трактарны і аўтамабільны заводы, аб'яднанне «Гарызонт», «Гомсельмаш» і некаторыя іншыя, якія былі калісьці гордасцю рэспублікі, аказаліся на мяжы банкруцтва, працуюць нестабільна і ніяк не могуць прыстасавацца да новых эканамічных умоў.

«Давайце павернемся тварам да вытворчасці, — заклікаў удзельнікаў нарады Аляксандр Лукашэнка. — Неабходны разумны падыход да выканання заданняў 1996 года. Але на першым месцы павінна стаяць сацыяльная праблема, вырашыць якую можна толькі на аснове росту валавога ўнутранага прадукту». Паводле слоў кіраўніка дзяржавы, першы квартал бягучага года павінен даць адказы на многія пытанні. У прыватнасці, ён пакажа здольнасць кіраўнікоў міністэрстваў, ведамстваў, прадпрыемстваў працаваць эфектыўна. Хто не здолее, заявіў Аляксандр Лукашэнка, той будзе неадкладна вызвалены ад пасады. Дарэчы, прама на нарадзе быў зняты з пасады міністра прамысловасці Уладзімір Куранкоў: Прэзідэнта не задаволілі яго адказы на канкрэтныя пытанні аб шляхах выхаду галіны з крытычнага стану.

Як стала вядома карэспандэнту БЕЛТА, цяпер ідзе падрыхтоўка да аналагічнай рэспубліканскай нарады кіраўнікоў аграпрамысловага комплексу краіны.

Тэрэза ХАЮЦІНА, БЕЛТА.

ГЛЫБІНКА

ГЛУША

З Іванам Сотнікавым пасябравалі мы выпадкова. Я прыехаў у Хоцімск, уладкоўваўся ў гасцініцу і тут па мясцовым радыё пачуў: у бальніцы памірае чалавек, патрэбна другая група крыві.

А ў мяне якраз і была такая.

Іван ледзь не «загрымеў у скрыню» па ўласнай неасцярожнасці. Сагітавалі яго ехаць па дровы. Ён доўга аднекваўся, гаварыў потым, што прадчуваў нядобрае, але, у рэшце рэшт, згадзіўся.

Дрэвы валілі кволыя. Была там крывая бярэзіна, побач тырчэў нейкі хлуд, на які Іван не звярнуў увагі. Бензапіла зрыкашэціла і шарахнула па назе.

Паклалі Івана спачатку ў хірургію, потым перавялі ў інфекцыйнае аддзяленне. І толькі калі з хворага папаўзла скура — спачатку аблупіўся язык — урачы спахапіліся: тут нешта не тое. Аказалася — заражэнне крыві...

— Хочаш, здзіўлю? — прапанаваў неяк Іван, калі я зноў наведаў гэты райцэнтр — самы паўднёва-ўсходні на Беларусі.

Здзівіць нашага брата цяжка, але Іван ведаў, што гаварыў.

Ён завёў «уазік», і мы ціхімі закавулкамі — далей ад вачэй начальства — рушылі па сюрпрыз.

— «Таёжны тупік» чытаў? — спытаў па дарозе Іван.

— Ну.

— Дык тое ў тайзе. А тут, уяўляеш, цэнтр Еўропы — і такі ж мядзведжы куток. Людзі жывуць там без радыё, тэлевізара, няма ніводнага электрычнага слупа ці якой-небудзь «дынамы». Лучыны паляць.

Прызнацца, я не паверыў.

Але так усё і было.

Мы прадзіраліся праз густы арэшнік, Іван часта спыняўся, каб адхіліць небяспечную галіну, бо магла парваць тэнт, і нарэшце апынуліся на паляне, дзе стаяла некалькі хат без усялякага падабенства на вуліцу. Дарогі сюды не было, мы не бачылі нават каляіны, па якой бы хадзіў конскі транспарт. Тым не менш, вёска была жывая.

Дзве бабулькі, што корпаліся на агародзе, хуценька перахрысціліся, як толькі заўважылі машыну, і схаваліся ў сенцах. Мы доўга стукалі ў дзверы, але нам не адчынілі.

— Спужаліся. Як папуасы Міклуху-Маклая, — рэзюмаваў Іван.

(Заканчэнне на 3-й стар.)

У КАБІНЕЦЕ МІНІСТРАЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Кабінет Міністраў прыняў пастанову аб вызваленні Сяргея Міхалёва ад пасады віцэ-прэзідэнта Беларускага дзяржаўнага канцэрна па нафце і нафтапрадуктах згодна з пададзенай заявай.

БЕЛТА.

КУРСЫ АБМЕНУ НАЯЎНЫХ ВАЛЮТ у камерцыйных банках на 24 студзеня 1996 г.

Назва банка	Долар ЗША		Нямецкая марка		Расійскі рубель		Тэлефоны
	Купля	Продаж	Купля	Продаж	Купля	Продаж	
Белбізнесбанк (гал. аперац. упраў.)	11750	12150	7850	8250	2.35	2.60	067
Белбізнесбанк (гарадская дырэкцыя)	11550	12100	7800	8200	2.35	2.60	
Белзнешэканомбанк	11700	12300	7750	8250	2.25	2.55	267-022
ФК «Вераніка»*** (за расійскія рублі)	11850 4740	12000 4850	7950	8300	2.46	2.55	531-504
Ф-л 0104 АКБ «Минский транзитный банк»	11600	12200	7750	8500	2.10	2.50	372-826
Народны банк	11650	12100	7900	8200	2.38	2.52	238-610
«Алімп»	11700	12000	7900	8200	2.47	2.50	508-556
Ф-л №1 АКБ «Алімп»,	11800	12200	7900	8200	2.35	2.50	291-646, 067
ФФФ	11800	12100	8000	8400	2.40	2.60	
Нацыянальны банк РБ (курс для безнаяўных разлікаў)	11500		7804.55		2.45		
Цэнтрабанк Расіі	4700		3189.25		100 бел.р.41.00		

* — Магчыма аперацыя за наяўны і безнаяўны разлік

** — Аперацыя праводзіцца толькі за безнаяўны разлік

*** — Аперацыя з валютай больш за 1000$ праводзіцца на дагаворных умовах

Сяргей КАЛЯКІН:

«ФРАКЦЫЯ КАМУНІСТАЎ НІКОГА НЕ ПАДВЯЛА»

Пасля таго, як у час выбараў Старшыні Вярхоўнага Савета першы сакратар ЦК партыі камуністаў Сяргей Калякін зняў сваю кандыдатуру на карысць Сямёна Шарэцкага, лагічна было чакаць, што ён зойме месца першага намесніка старшыні. Але, як бачым, Сяргей Калякін абмежаваўся сціплай пасадай кіраўніка фракцыі партыі камуністаў, стаўшы адначасова членам Прэзідыума Вярхоўнага Савета. Чаму так здарылася? З гэтага пытання я і пачаў гутарку з Сяргеем КАЛЯКІНЫМ.

— Гэта калектыўнае рашэнне. Напярэдадні пачатку сесіі Вярхоўнага Савета прайшоў пленум ЦК ПКБ, які прыняў рашэнне рэкамендаваць фракцыі камуністаў вылучыць мяне на пасаду Старшыні Вярхоўнага Савета, а ў выпадку, калі выбранне не дасць станоўчых вынікаў, то рэкамендаваць на пасаду першага намесніка Васіля Новікава. На гэта быў шэраг падстаў. Але галоўная заключаецца ў тым, што члены цэнтральнага камітэта партыі вырашылі, што пераход на пастаянную работу ў Вярхоўны Савет аслабіць кіраўніцтва партыі, можа аслабіць арганізатарскую работу, паколькі гэтымі пытаннямі займаюся я. Адна справа, калі партыя ахвяруе сваімі інтарэсамі, каб яе прадстаўнік быў другім чалавекам у дзяржаве. Што ж датычыцца намесніка, то гэта не настолькі выгадна для партыі: ён моцна звязаны бягучай работай у Вярхоўным Савеце, што не дазваляе быць палітыкам у поўным маштабе. Таму я сам прапанаваў такі сцэнарый, і ён быў адобраны.

— Наогул, было дзіўна, што рашэнне аб кадравых пытаннях прымаў пленум партыі, а не фракцыя. Як будуюцца і будуць будавацца ўзаемаадносіны партыі і фракцыі?

— Так патрабуе статут партыі. Там запісана, што кіраўніцтва фракцыяй ажыццяўляе пленум ЦК ПКБ. А 12 членаў фракцыі з'яўляюцца і членамі ЦК. Таму можна сказаць, што гэта сумеснае рашэнне, такая дзейнасць не мае аніякіх супярэчнасцей. Часам могуць быць разыходжанні, тады неабходны пошук кампрамісу. Вядома, у фракцыі ёсць свае паўнамоцтвы, якія яна будзе рэалізоўваць у заканатворчай дзейнасці. Дарэчы, пленум прыняў рашэнне, што ў гэтай сферы фракцыя будзе выступаць самастойна адносна практычнай работы ў Вярхоўным Савеце. Але ў той жа час члены фракцыі пры вынясенні рашэнняў будуць кіравацца праграмай партыі і імкнуцца праз заканадаўства рэалізаваць мэты палітычнай арганізацыі. Гэта ж, безумоўна, будуць рабіць і ўсе астатнія фракцыі.

— Але, тым не менш, работа фракцыі мае свае асаблівасці...

— Вядома. Мы іншы раз нават тры разы на дзень збіраемся, каб абмеркаваць нейкія пытанні. Да гэтага часу ўсе рашэнні прымаліся кансенсусам. У нас нават і галасавання як такога не бывае, бо ўсе пытанні адпадаюць падчас абмеркавання.

— Адзін з вашых калег заявіў, што фракцыі павінны будавацца па адзінаму прынцыпу — партыйнасці. Вы згодны з гэтым?

— У сусветнай практыцы прынята так, што фракцыі будуюцца па прыналежнасці да якіх-небудзь партый. Стварэнне ж фракцый не па палітычных, а па прафесіянальных, рэлігійных і іншых інтарэсах у шэрагу краін забаронена. Такім чынам, фракцыі з'яўляюцца механізмам рэалізацыі перадвыбарных праграм і палітычных платформаў партый.

— Зыходзячы з гэтага, я хачу пацікавіцца вашай думкай наконт стварэння фракцыі беспартыйных дэпутатаў «Згода». Факт яе існавання дагэтуль неадназначна ўспрымаецца нават у асяроддзі дэпутатаў.

— Ведаеце, я магу выказаць сваё суб'ектыўнае меркаванне. Можа здарыцца, што я і не буду мець рацыі, таму папярэдне хачу папрасіць прабачэння ў калег-дэпутатаў, якія ўваходзяць у састаў фракцыі «Згода». У тым выглядзе, у якім яна сёння існуе, адбудзецца яе распад на нейкія іншыя дэпутацкія аб'яднанні. Яна нежыццяздольная, бо ў фракцыі няма ідэалагічнай асновы. Там шмат людзей, якія згодна з заканадаўствам наогул не могуць быць у якіх бы там ні было партыях. І трапіўшы ў сітуацыю, калі ўсе астатнія дэпутаты аб'ядналіся на партыйнай аснове, для ўплыву на сітуацыю ў парламенце яны аб'ядналіся як беспартыйныя, незалежныя дэпутаты. І ўжо нават маленькі вопыт работы ў Вярхоўным Савеце паказаў, што «Згода» не выходзіць з адзіным меркаваннем, што гэта аб'яднанне людзей, якія не могуць выпрацоўваць сумесных рашэнняў унутры сваёй фракцыі.

— Скажыце, наколькі вольныя ў сваёй дэпутацкай дзейнасці члены вашага дэпутацкага аб'яднання? Ці заўсёды яны павінны падпарадкоўвацца агульнаму рашэнню фракцыі і партыі?

— Дэпутаты вольныя хаця б таму, што часцей галасаванне праводзіцца тайна. Але ў нас існуе такая дамоўленасць, што кожны можа выступіць на пасяджэнні фракцыі і выказаць сваю думку, сваю нязгоду з агульнай думкай фракцыі. І ў гэтым выпадку фракцыя можа дазволіць яму дзейнічаць так, як ён лічыць патрэбным. Пакуль да гэтага не даходзіла. Я лічу, што фракцыя галасуе так, як папярэдне дамаўляецца. Але ўвогуле на Захадзе ўсе галасаванні, за рэдкім выключэннем, пайменныя. Там нават існуе пасада «партыйнага бізуна», чалавека, які назірае за галасаваннем членаў фракцыі. І гэта правільна, паколькі ўваходжанне ў фракцыю добраахвотнае, паколькі партыя чалавеку дапамагала на выбарах, паколькі ён абяцаў, што будзе выконваць рашэнні партыі і фракцыі. На сённяшні дзень ніхто з 44 членаў аб'яднання камуністаў не выказвае жадання пакінуць яго.

(Заканчэнне на 2-й стар.)

ПРАМАЯ ЛІНІЯ

Вам адкажа Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь Сямён ШАРЭЦКІ

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь С. Г. Шарэцкі акунуўся ў імклівую, шматпраблемную плынь нашай рэчаіснасці. Пленарныя пасяджэнні сесіі, выбары намеснікаў Старшыні ВС, кіраўнікоў парламенцкіх камісій, сустрэчы з кіраўнікамі іншых галін улады, замежнымі гасцямі, выступленні на нарадах, форумах, канферэнцыях — у жыцці чалавека пачалася новая, насычаная і разнастайная старонка.

І вось новая грань супрацоўніцтва: Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь С. Г. Шарэцкі згадзіўся прыняць удзел у «прамой лініі» з чытачамі «Звязды». Яна адбудзецца 5 лютага з 14 гадзін. У гэты дзень Сямён Георгіевіч адкажа Вам па тэлефонах:

68-29-21, 32-38-21.

Да 4 лютага папярэдне прымаюцца пытанні да С. Г. Шарэцкага па тэлефоне

68-27-40.

ПЫТАННІ МОЖНА ДАСЫЛАЦЬ І ПА ПОШЦЕ.

Пішыце, тэлефануйце! Вам адкажа Сямён Георгіевіч ШАРЭЦКІ.

ПАРЛАМЕНЦКІ ДЗЁННІК

ПАРЛАМЕНТ УКЛЮЧАЕ, А ПРЭЗІДЫУМ ВЫРАШАЕ

Пераважная частка ўчарашняга пленарнага пасяджэння парламента была прысвечана буднічнай і шэрай рабоце: ішло фармальнае зацвярджэнне намеснікаў старшынь, сакратароў і старшынь падкамісій пастаянных камісій Вярхоўнага Савета. Кандыдатуры на гэтыя пасады канчаткова былі ўзгоднены яшчэ днём раней, таму гэты працэс працякаў без асаблівых перашкод. Рознагалоссі ўзніклі толькі пры абмеркаванні прэтэндэнтаў на пасаду намесніка кіраўніка камісіі па міжнародных справах, якую ўзначаліў сп. Краўчанка. На яе прэтэндавалі два чалавекі: Анатоль Лябедзька і Леанід Рачкоў. Пасля аналізу сітуацыі было прапанавана зацвердзіць абодвух дэпутатаў на пасады намеснікаў, з чым, урэшце, дэпутацкі корпус і пагадзіўся.

Пасля заканчэння разгляду кадравых пытанняў узнікла пытанне, што рабіць парламенту далей. З залы было прапанавана некалькі сцэнарыяў. Напрыклад, Віктар Ганчар нагадаў дэпутатам, што ў краіне застаюцца незацверджанымі Вярхоўным Саветам міністры ўнутраных спраў і абароны, два віцэ-прэм'еры, Генеральны пракурор. Акрамя таго, застаюцца нявырашанымі пытанні матэрыяльна-тэхнічнага забеспячэння дзейнасці дэпутатаў і іх памочнікаў. Іншымі дэпутатамі прапаноўвалася канчаткова сфарміраваць Прэзідыум Вярхоўнага Савета, паколькі там пакуль застаюцца дзве вакантныя пасады.

Пасля паўдня Сяргей Калякін ад імя 51 дэпутата выступіў з прапановай уключыць у парадак дня сесіі пытанне аб правядзенні дадатковых выбараў у Вярхоўны і мясцовыя Саветы па тых акругах, дзе яны не адбыліся, і неадкладна прызначыць дату іх правядзення. Аргументацыя гэтай прапановы была наступная. Калі сёння зацягнуць вырашэнне пытання, то будзе згублены час, і вясной гэтага года правесці выбары будзе ўжо немагчыма. Адкладанне ж іх на восень выкліча непажаданыя наступствы ў сферы дзяржаўнага будаўніцтва. Праціўнікі гэтай прапановы сцвярджалі, што такое пытанне вырашаць «наскокам» нельга, трэба параіцца ў фракцыях і камісіях. Акрамя таго, частка дэпутатаў азіралася і на пазіцыю Прэзідэнта, які, як вядома, заявіў, што ніякіх выбараў больш не будзе. У выніку, пасля паўтарагадзінных спрэчак першая частка прапановы была ўключана ў парадак дня, а што датычыцца даты выбараў, то Прэзідыум паабяцаў дасканальна вывучыць прапанову і разгледзець яе на наступным пленарным пасяджэнні.

Дарэчы, вакол даты наступнага пленарнага пасяджэння таксама разгарэліся спрэчкі. Па прапанове Прэзідыума ўчора пленарныя пасяджэнні павінны былі закончыцца, і ў наступны раз дэпутатам прапаноўвалася сабрацца толькі 13 лютага. Такая паўза, на думку кіраўніцтва парламента, патрэбна для дасканальнага вывучэння ў камісіях праекта бюджэту (гэтае пытанне застаецца самым важным на парадку дня работы сесіі) і наогул для арганізацыі дзейнасці парламенцкіх камісій. Але, не дасягнуўшы кансенсуса, дэпутаты разышліся на перапынак, пасля якога было вырашана склікаць наступнае пасяджэнне сесіі 30 студзеня.

Юрась ЛЯШКЕВІЧ.

«БЕЛОРУССКОЙ НИВЕ» — 75 ГАДОЎ

ДАРАГІЯ СЯБРЫ!

Прыміце мае сардэчныя віншаванні са знамянальным юбілеем — 75-годдзем з дня выхаду першага нумара газеты «Белорусская нива».

Без чвэрці стагоддзе старанна і натхнёна апрацоўваеце вы сваю журналісцкую ніву. І шчодра дорыце яе плён сваім удзячным сябрам — шматлікім чытачам і паклоннікам любімай газеты.

Ва ўсе часы, у нялёгкіх умовах станаўлення новых формаў працы і жыцця ў вёсцы журналісты газеты першымі знаходзілі крупінкі дабра, праўды, высакароднага прыкладу і імкнуліся сваім словам — яркім і пераканаўчым — адстаяць і зацвердзіць іх.

Цяжка апрацоўваць зямлю. Не лягчэй, вядома, рабіць і спецыялізаваную газету аб аграпрамысловым комплексе. Веру, што разам з працаўнікамі вёскі, з усімі, каму дарагія чыстыя і высакародныя ідэалы стваральнікаў, вы прымножыце багацці роднай беларускай нівы. Жадаю ў кожным новым выпуску газеты знаходзіць, як і раней, тое адзіна дакладнае, праўдзівае і патрэбнае газетнае слова, якое здольна абудзіць у чытача надзею і ўпэўненасць у заўтрашнім дні.

Жадаю супрацоўнікам газеты «Белорусская нива» поспехаў у працы, здароўя і асабістага шчасця.

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь С. ШАРЭЦКІ.

СТРАТЫ РАБОЧАГА ЧАСУ ПАВЯЛІЧЫЛІСЯ

Страты рабочага часу ў мінулым годзе склалі па Беларусі 29,5 мільёна чалавека-дзён, павялічыўшыся на 18,3 працэнта ў параўнанні з 1994 годам. У агульным каляндарным фондзе рабочага часу яны занялі 8,1 працэнта.

У Міністэрстве статыстыкі і аналізу карэспандэнту БЕЛТА расказалі, што 43 працэнты гэтых страт абумоўлены нехваткай у прадпрыемстваў і арганізацый сродкаў для набыцця матэрыяльных рэсурсаў, 25 -- адсутнасцю сыравіны, матэрыялаў і камплектуючых вырабаў, 23 працэнты звязаны з цяжкасцямі ў збыце прадукцыі.

Асноўная частка страт рабочага часу прыпадае на прадпрыемствы машынабудавання і металаапрацоўкі, прамысловасці будаўнічых матэрыялаў, хімічнай і нафтахімічнай, лёгкай і харчовай.

Таццяна СМІРНОВА, БЕЛТА.

«ФРАКЦЫЯ КАМУНІСТАЎ НІКОГА НЕ ПАДВЯЛА»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

— У дзейнасці Вярхоўнага Савета шмат новага. У тым ліку і тактыка яго паводзінаў: прапановы абмяркоўваюцца спачатку ў фракцыях, а канчатковае рашэнне выносіцца на пленарным пасяджэнні. Такая практыка, на ваш погляд, будзе выкарыстоўвацца і надалей?

— Так. Больш таго, сёння і Прэзідыум Вярхоўнага Савета павінен стаць пагаджальным органам, паколькі ў яго будуць уваходзіць прадстаўнікі ўсіх фракцый. Калі Прэзідыум прымае рашэнне, то гэта не думка яго членаў, а меркаванне ўсяго дэпутацкага корпуса. Я лічу, гэта разумны крок. У фракцыях адбываецца нефармальнае абмеркаванне, а значыць, больш дэталёвае. У парламенце старога склікання часта цэлымі днямі абмяркоўвалася пытанне, а ў выніку ніякага рашэння не прымалася. Мы будзем імкнуцца, каб ішла работа на вынік.

— Акрамя гэтага, якія яшчэ новыя рысы з'явіліся ў новага парламента ў адрозненне ад старога?

— Па маіх назіраннях, адсутнічае антаганізм у рабоце паміж рознымі палітычнымі сіламі. Так, ён прысутнічае ў форме ідэй, але гэта дэманструецца ў нармальнай форме, не выліваецца ў сварку. Не напаляюцца палітычныя страсці. Гэта садзейнічае таму, што палітыка не пераводзіцца на асобы. У нас іншы раз людзі з рознымі палітычнымі поглядамі пачынаюць ненавідзець адзін аднаго. Затым адбываецца падзел грамадства на варагуючыя бакі. Нармальна, калі палітычныя апаненты цікавяцца адзін у аднаго, скажам, справамі сям'і, здароўем і, калі здарылася няшчасце, дапамагаюць адзін аднаму. На жаль, у папярэднім парламенце антаганізм быў моцны і, як мы не раз бачылі, ні да чаго добрага не прыводзіў.

— Да вашага выказвання, што палітыку нельга пераводзіць на асобы. Назіраючы за работай дэпутатаў у Вярхоўным Савеце збоку, вельмі заўважна, што, напрыклад, вы ўздзейнічаеце не толькі на камуністаў. На вас звяртаюць увагу іншыя фракцыі і нярэдка прыслухоўваюцца да вашай думкі і дзейнічаюць аналагічна. У чым прычына такога «ценявога» аўтарытэту?

— Гэта, відаць, адносіны не да Калякіна асабіста. Хутчэй, за гэтым стаіць фракцыя, яе прыстойныя паводзіны ў адносінах да папярэдніх дамоўленасцей. Мусіць, людзі разумеюць, што гэта сапраўды кампраміснае рашэнне, якое ўзгоднена і ў накірунку якога трэба рухацца.

— Наколькі я ведаю, па прапанове фракцыі вы ўвайшлі ў састаў Камісіі па правах чалавека, нацыянальных пытаннях, сродках масавай інфармацыі, сувязях з грамадскімі аб'яднаннямі і рэлігійнымі арганізацыямі. Чым абумоўлены такі выбар?

— У гэтай сферы пакуль менш за ўсё заканадаўчых напрацовак і больш за ўсё бязглуздзіцы. Папершае, у прававых адносінах не поўнасцю ўрэгуляваны пытанні палітычных партый, іх адносінаў з дзяржавай, іх статусу. А калі мы хочам рухацца далей, калі прадстаўнічыя органы дзяржавы павінны выказваць інтарэсы не проста людзей, якіх туды выбралі невядома па якіх матывах, а выказваць інтарэсы палітычных партый, за якімі стаіць вялікая колькасць людзей, то трэба зрабіць так, каб гэтыя арганізацыі мелі свае правы, пашыраліся і ўзбуйняліся. Трэба заканадаўча справакаваць стварэнне моцных партый, бо сітуацыю з 34 партыямі я лічу несур'ёзнай. Ёсць нямецкі вопыт, дзе партыі, якія праходзяць у парламент, карыстаюцца фінансавай падтрымкай дзяржавы. Такім чынам выключаецца магчымасць уздзеяння на партыі з дапамогай грошай.

Па-другое, што датычыцца сродкаў інфармацыі, то тут за выключэннем прэзідэнцкіх, мы хутка ніякіх месц не будзем. У нас многія незалежныя СМІ выцеснены і друкуюцца па-за межамі рэспублікі, што ненармальна. Музыку, як кажуць, заказвае той, хто плаціць, таму няма нічога страшнага, калі недзяржаўныя СМІ адлюстроўваюць пункт гледжання на грамадска-палітычную сітуацыю сваіх заснавальнікаў і выдаўцоў. Адзінае, яны павінны дзейнічаць у межах закона, які і павінен рэгуляваць, што могуць СМІ, а што не могуць. Я, напрыклад, лічу недапушчальным, калі сродкі інфармацыі пачынаюць абліваць брудам чалавека, кіруючыся неправеранымі фактамі. Павінен быць механізм абароны асобы.

Нельга таксама дапускаць, каб газеты друкавалі на сваіх старонках дзяржаўныя сакрэты. Адным словам, павінен быць заканадаўча ўстаноўлены цэлы шэраг абмежаванняў, але зыходзячы з Канстытуцыі, правоў і свабод чалавека. Тое, што чалавек мае права свабодна атрымліваць і распаўсюджваць інфармацыю — гэта бясспрэчна. Сродкі масавай інфармацыі павінны канкурыраваць паміж сабой, яны павінны мець роўны доступ да выдавецкай базы, да крыніц інфармацыі.

Дзяржаўныя сродкі масавай інфармацыі таксама павінны адлюстроўваць на сваіх старонках розныя пункты поглядаў. Гэта няправільна, калі якая-небудзь дзяржаўная газета адлюстроўвае думку, скажам, толькі Прэзідэнта ці толькі Вярхоўнага Савета. Дзяржаўныя СМІ ўтрымліваюцца на грошы падаткаплацельшчыкаў, якія прадстаўляюць увесь спектр палітычных поглядаў і ацэнак падзей. Але іх адрозненне ў тым, што на старонках іх заснавальнікі могуць выкладаць пункт погляду дзяржавы па той ці іншай праблеме. Усё ж астатняе павінна рэгулявацца правам журналіста на асабісты погляд. Да таго ж дзяржаўныя СМІ, якія будуць даваць толькі афіцыйную інфармацыю, будуць падобнымі адзін да аднаго і стануць нецікавымі для чытача, што сёння ўжо і назіраецца.

СМІ павінны быць абаронены ад уладу маючых. Тое ж датычыцца тэлебачання і радыё. Трэба таксама развіваць тэхнічныя магчымасці. Я лічу, што тры ці пяць каналаў, якія мы сёння маем, ужо недастатковa для нашай рэспублікі. А наогул з грамадска-палітычных праграм на айчынным тэлебачанні засталося толькі АТН. Грамадска-палітычныя перадачы зніклі. Ідзе сухі «афіцыёз», прычым прыгладжаны.

Значыць, трэба прымаць закон аб радыё і тэлебачанні, дзе дакладна быў бы вызначаны падзел эфірнага часу, хто павінен кантраляваць тэлерадыёкампанію і іншыя пытанні.

— У сувязі з гэтым, як вы ацэньваеце кадравыя змены ў «Народнай газеце»?

— У гэтым выпадку парушаны закон. Вярхоўны Савет вернецца да разгляду гэтага пытання. Магчыма, ён і не стане рабіць нейкія кадравыя перастаноўкі, таму не хачу, каб у людзей сёння пачалася ліхаманка. Усё будзе накіравана ў законнае рэчышча.

Гутарыў Юрась ЛЯШКЕВІЧ.

ЗАПРАШАЕМ ДА РАЗМОВЫ

Новай Беларусі — новую школу

Прапановы Міністэрства адукацыі і навукі РБ па падрыхтоўцы канцэпцыі і праграмы рэформы агульнаадукацыйнай школы

1.Аналіз сітуацыі і пастаноўка праблемы

Сістэма адукацыі, што існуе сёння ў Рэспубліцы Беларусь, у асноўных сваіх рысах сфарміравалася ў 30—50-я гады ў рамках агульнасаюзнай сістэмы адукацыі, пытанне аб рэфарміраванні якой востра паўстала яшчэ ў сярэдзіне 80-х гадоў. Аднак за выключэннем некаторых касметычных змен, кардынальных новаўвядзенняў зроблена не было. Разам з тым сучасныя эканамічныя, сацыяльна-палітычныя ўмовы, новыя патрабаванні навукі і тэхнікі, праблемы, што ўзніклі перад незалежнай беларускай дзяржавай, прымушаюць зноў вярнуцца да пытання аб рэформе сістэмы адукацыі.

Ключавым звяном сістэмы адукацыі з-за абставінаў, якія склаліся гістарычна, з'яўляецца школа. Таму найважнейшае пытанне любой рэформы адукацыі — пытанне аб тым, якой павінна быць агульнаадукацыйная школа. З пункту гледжання таго, які падыход да арганізацыі агульнаадукацыйнай школы прыняты ў той ці іншай краіне, можна ўмоўна вылучыць тры асноўныя мадэлі, якія могуць паслужыць прататыпамі пры рэарганізацыі школы: заходнееўрапейская, амерыканская і савецкая.

Для **заходнееўрапейскай** мадэлі *(ФРГ, з варыянтамі — Вялікабрытанія, Францыя і іншыя)* характэрна значная ўдзельная вага навучальных устаноў, арыентаваных на элітны ўзровень акадэмічнай адукацыі. Пры гэтым функцыянуюць і школы з абмежаванай агульнаадукацыйнай падрыхтоўкай, у рамках мінімуму, замацаванага на ўзроўні дзяржаўнага стандарта.

Для **амерыканскай** *(ЗША)* мадэлі характэрна прыярытэтнае значэнне, якое надаецца набыццю вучнямі вопыту, неабходнага для паспяховай практычнай дзейнасці. Яе таксама характарызуе вялікая варыятыўнасць у вызначэнні напрамку і зместу навучання, арыентацыя на індывідуальныя інтарэсы навучэнцаў, прадастаўленне ім свабоды выбару. Разам з тым, істотным недахопам такой сістэмы з'яўляецца адсутнасць у значнай колькасці навучэнцаў сістэматычных ведаў, што належаць да фундаментальных кампанентаў сусветнай навукі і культуры.

Савецкая мадэль школы вызначаецца цеснай сувяззю зместу адукацыі з навукай, высокім узроўнем патрабаванняў, што прад'яўляюцца да вучняў. Для свайго часу гэтая сістэма была эфектыўнай і справядліва прызнавалася адной з лепшых у свеце.

Аднак сацыякультурная сітуацыя апошніх гадоў выявіла яе недахопы. Уніфікацыя навучання не дазваляе школе ў поўнай меры адказваць на індывідуальныя запыты, гібка рэагаваць на змены ў грамадстве, што аўтаматычна прыводзіла да ўскладнення вучэбных праграм, перанасычэння іх матэрыялам. У выніку засваенне поўнага аб'ёму ведаў, прадугледжанага школай, пры існуючай інтэнсіўнасці і тэрмінах навучання становіцца непасільным для значнай часткі вучняў. У гэтай сітуацыі школа вымушана ці зніжаць патрабаванні да вучняў, што ставіць пад сумненне эфектыўнасць усёй сістэмы, ці, арыентуючыся на мацнейшых, пакідаць без увагі большасць вучняў.

Лагічным завяршэннем школьнай адукацыі пры савецкай мадэлі з'яўляецца ВНУ, але пры гэтым для тых, хто выбраў іншы шлях прадаўжэння адукацыі ці пачаў прафесіянальную дзейнасць адразу пасля школы, значная частка матэрыялу школьнай праграмы становіцца залішняй і непатрэбнай на практыцы.

Такім чынам, у рамках рэформы адукацыі неабходна перш за ўсё ліквідаваць недахопы савецкай школьнай мадэлі, захаваўшы яе вартасці, і з улікам сусветнага вопыту і тэндэнцый развіцця адукацыі перайсці да пабудовы новай школы.

2.Асноўныя напрамкі рэформы агульнаадукацыйнай школы

Мэтамі намячаемай рэформы павінны выступіць:

— стварэнне ўмоў для гарманічнага развіцця асобы;

— павышэнне якасці адукацыі;

— павелічэнне эфектыўнасці адукацыйнай сістэмы і яе адпаведнасці патрэбам грамадства і дзяржавы.

АДНЫМ З РАШАЮЧЫХ КРОКАЎ НА ШЛЯХУ ДАСЯГНЕННЯ ГЭТЫХ МЭТАЎ З'ЯВІЦЦА ПЕРАХОД ДА АПТЫМАЛЬНЫХ ТЭРМІНАЎ НАВУЧАННЯ І АБ'ЁМУ АТРЫМАНЫХ ВЕДАЎ ПРАЗ УВЯДЗЕННЕ АБАВЯЗКОВАЙ ДЗЕСЯЦІГАДОВАЙ АДУКАЦЫІ. Навучанне пры гэтым павінна пачынацца з шасцігадовага ўзросту, што адпавядае існуючай у Еўропе і свеце тэндэнцыі развіцця адукацыі. Выпуск пры гэтым прыпадае на 16 гадоў, калі чалавек па фізічных, псіхалагічных, сацыяльных параметрах гатовы да далейшага выбару жыццёвага і прафесіянальнага шляху. (Трэба адзначыць, што ўжо сёння 52 працэнты дзяцей у рэспубліцы вучацца з 6 гадоў.)

Змест адукацыі таксама павінны падвергнуцца істотным зменам. **Перш за ўсё, навучанню неабходна надаць гуманітарную накіраванасць.** Вучань павінен быць гатовы да жыцця ў сучасным грамадстве, стаць дастойным грамадзянінам сваёй краіны. **Прыродазнаўчыя дысцыпліны ў сучаснай школе павінны насіць прыкладны, практычны характар.**

Улічванне здольнасцей і схільнасцей вучня мяркуецца ажыццяўляць шляхам увядзення дыферэнцыраванага і варыятыўнага навучання, асабліва ў старэйшых класах.

Пасля заканчэння школы адукацыю можна будзе працягваць у навучальных установах розных тыпаў: ПТВ, тэхнікумах (каледжах), ліцэях.

Прапануемыя меры дазволяць **ліквідаваць існуючую перагрузку** вучняў, што пазітыўна адаб'ецца як на якасці іх ведаў, так і на стане здароўя. Гэтаму павінен таксама спрыяць перавод школ на **вучэбную пяцідзёнку**. Школа пры гэтым не замыкаецца жорстка на ВНУ, арыентуючыся на шырокую базу функцыянальнай граматнасці і прыкладныя веды.

3.Прапануемая структура сістэмы адукацыі

Дзіцячы сад *(з 3 да 6 гадоў)* ставіць на мэце развіццё прыродных здольнасцей дзіцяці з улікам узроставых і індывідуальных асаблівасцей пры дапамозе яго ўключэння ў прасцейшыя формы сацыяльнага жыцця.

Пачатковая школа *(1—4 класы, з 6 да 10 гадоў)* арыентавана на выхаванне і развіццё дзіцяці, асваенне ім асноў пісьменнасці па адзіных вучэбных праграмах.

Сярэдняя школа *(5—10 класы, з 10 да 16 гадоў)* прадугледжвае атрыманне агульнай сярэдняй адукацыі, што дазваляе вучню самастойна вызначыць шляхі далейшага сацыяльнага, духоўнага і прафесіянальнага станаўлення. У старэйшых класах сярэдняй школы магчыма дыферэнцыяцыя навучання.

Паспяховае заканчэнне 10 класа і праходжанне дзяржаўнай атэстацыі будзе даваць права на атрыманне атэстата сталасці і прадаўжэнне адукацыі на аснове конкурснага адбору па наступных напрамках:

Прафесіянальна-тэхнічныя вучылішчы *(пачатковая прафесіянальная школа)*, якія будуць даваць магчымасць за год атрымаць кваліфікацыю, неабходную для ўключэння ў прафесіянальную дзейнасць, а таксама, пры павелічэнні тэрміну навучання да 2-3 гадоў, — права на паступленне ў вышэйшыя навучальныя ўстановы.

Тэхнікумы, каледжы *(сярэдняя спецыяльная школа)*, якія будуць даваць магчымасць на працягу 3-4 гадоў атрымаць кваліфікацыю спецыяліста сярэдняга звяна, а таксама права на паступленне ў вышэйшыя навучальныя ўстановы.

Ліцэі *(2 гады)* даюць паглыбленую агульнаадукацыйную падрыхтоўку, дастатковую для прадаўжэння навучання ў вышэйшых навучальных установах розных тыпаў.

Мяркуецца стварэнне наступных відаў ліцэяў:

— профільныя ліцэі (гуманітарны, прыродазнаўчанавуковы, політэхнічны), якія будуць функцыянаваць як самастойныя навучальныя ўстановы;

— ліцэі пры вышэйшых навучальных установах, якія дзейнічаюць па профілю падрыхтоўкі ВНУ і выконваюць таксама функцыю падтрымкі сельскай і рабочай моладзі (падобную на сённяшнія функцыі падрыхтоўчых аддзяленняў);

— ліцэйскія класы, што фарміруюцца на базе агульнаадукацыйных школ.

Вышэйшыя навучальныя ўстановы па зместу, формах і тэрмінах навучання будуць адрозніваіцца ў адпаведнасці з узроўнем і профілем падрыхтоўкі спецыялістаў.

СТРУКТУРА АДУКАЦЫІ Ў РЭСПУБЛІЦЫ БЕЛАРУСЬ, ЯКАЯ ПРАПАНУЕЦЦА (праект)

4.Этапы правядзення рэформы

1-ы этап. 1995—1996 гады — вызначэнне зместу адукацыі, распрацоўка новых вучэбных планаў і праграм, распрацоўка навукова-метадычнай і нарматыўна-прававой базы рэформы. Падрыхтоўка Дзяржаўнай праграмы рэформы адукацыі.

2-і этап. 1996—1997 гады — правядзенне навукова-педагагічнай экспертызы новых вучэбных планаў і праграм, арганізацыя эксперыментальных пляцовак рэформы.

3-і этап. 1996—2000 гады — распрацоўка новых падручнікаў, перападрыхтоўка педагагічных кадраў.

4-ы этап. 1997—1999 гады — паэтапны перавод 5-х класаў сярэдняй агульнаадукацыйнай школы на новы вучэбны план. Перавод плануецца ажыццявіць паступова па розных рэгіёнах і навучальных установах у залежнасці ад ступені гатоўнасці.

5-ы этап. 2000—2003 гады — стварэнне абноўленай сеткі навучальных устаноў: ПТВ, тэхнікумаў, каледжаў, ліцэяў.

6-ы этап. 1995—2005 гады — рэформа вышэйшай адукацыі, пераход ВНУ на новы змест адукацыі.

АД РЭДАКЦЫІ. Мы трымаем слова. 18 студзеня ў інтэрв'ю з Васілём Стражавым, кіраўніком Міністэрства адукацыі і навукі, абяцалі пазнаёміць чытачоў з напрацоўкамі штаба галіны па рэформе школы. Што сёння і робім. Адначасова запрашаем усіх да шчырай і ўдумлівай размовы «па тэме». Няма ў грамадстве такіх людзей, што не былі б зацікаўлены ў лёсе школы. А таму чакаем пісьмаў з заўвагамі, прапановамі, ідэямі.

Вашым пісьмам будуць рады і ў міністэрстве — шліце іх на адрас: 220010, г. Мінск, вул. Савецкая, 9, Міністэрства адукацыі і навукі. На канверце пазначайце: «Рэформа школы».

ВЫ ПРАСІЛІ АДКАЗАЦЬ

НЕ ЎСЕ ЛЬГОТЫ АДМЕНЕНЫ, А МНОГІЯ — ДЗЕЙНІЧАЮЦЬ

«Хацелася б ведаць, якія ўсё ж ільготы для былых ахвяр палітычных рэпрэсій скасаваны, а якія засталіся?» — з такім пытаннем звярнулася ў рэдакцыю В. Пятрова з в. Ляжневічы Іўеўскага раёна. Яно цікавіць і іншых нашых чытачоў.

Вось што адказвае **намеснік міністра сацыяльнай абароны Пётр СІКОРСКІ:**

— Так, Указам Прэзідэнта ад 1 верасня 1995 г. № 349 прыпынена дзеянне артыкула 11 Закона Рэспублікі Беларусь «Аб ветэранах», які даваў 50 працэнтаў скідкі па аплаце за жыллё і камунальныя паслугі ахвярам палітычных рэпрэсій. А пастановай Кабінета Міністраў ад 5 чэрвеня 1995 г. № 286 адменены пункт 1.1. пастановы Саўміна ад 29 снежня 1990 г. № 349, які прадугледжваў права бясплатнага праезду ў гарадскім транспарце.

Іншыя льготы для гэтых людзей працягваюць дзейнічаць. У прыватнасці, 50-працэнтная скідка з кошту лякарстваў. Для інвалідаў жа ў выніку працоўнага калецтва і іншых прычын (за выключэннем асоб, інваліднасць якіх наступіла з-за процiпраўных дзеянняў), — на бясплатнае набыццё лякарстваў па рэцэптах урачоў.

Далей. Пераважнае забеспячэнне па месцы работы або атрымання пенсіі (для непрацуючых) пуцёўкамі ў санаторыі, прафілакторыі і дамы адпачынку. Прадугледжана таксама першачарговае абслугоўванне ў амбулаторна-паліклінічных і аптэчных установах, бясплатны выраб і рамонт зубных пратэзаў (акрамя пратэзаў з каштоўных металаў, металакрылатаў і металакерамікі).

Засталася і першачарговасць на ўстаноўку тэлефона, уступленне ў кааператывы па будаўніцтву і эксплуатацыі адкрытых пляцовак і гаражоў, захоўвання транспартных сродкаў, у садаводчыя таварыствы, на атрыманне беспрацэнтных пазык на індывідуальнае будаўніцтва садовых домікаў і добраўпарадкаванне дачных участкаў.

Гэтыя людзі маюць права на выкарыстанне штогадовага чарговага адпачынку ў зручны для сябе час, а таксама на дадатковы адпачынак без захавання заработнай платы тэрмінам да двух тыдняў. Яны могуць у першую чаргу набыць білеты на паветраны, чыгуначны, рачны і міжгародні транспарт, на культурна-відовішчныя мерапрыемствы. Іх абавязаны першымі абслужыць і аказаць паслугі ў аддзяленнях сувязі, трансагенцтвах, атэлье, майстэрнях, прыёмных пунктах і іншых прадпрыемствах бытавога абслугоўвання насельніцтва.

— За гэтай катэгорыяй насельніцтва захоўваецца права на першачарговы прыём у дамы-інтэрнаты для састарэлых і інвалідаў, пражыванне на поўным дзяржаўным забеспячэнні. Не страціла сваёй сілы і такая льгота, як штомесячнае забеспячэнне праз сталы заказаў харчовымі таварамі.

Працягвае дзейнічаць і пастанова Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь ад 3 лістапада 1992 г. № 1906-XII, якая прадугледжвае бясплатную перадачу ва ўласнасць (з улікам жыллёвай квоты, сумы квот) кватэр, займаемых жонкай (мужам) загінуўшага ў месцах пазбаўлення волі.

Варта зазначыць, што ахвяры палітычных рэпрэсій цяпер карыстаюцца правам на пазачарговае атрыманне жылых добраўпарадкаваных памяшканняў у населеных пунктах, дзе яны жывуць і былі на дзень рэабілітацыі або, па іх жаданню, там, дзе раней жылі на момант рэпрэсіі. За імі захавалася права пазачарговага ўступлення ў жыллёва-будаўнічыя кааператывы, а таксама атрымання зямельных участкаў пад індывідуальнае жыллёвае будаўніцтва, заключэння з падраднымі арганізацыямі дагавораў на ўзвядзенне дамоў з надворнымі пабудовамі, набыццё будаўнічых матэрыялаў.

Муж ці жонка рэабілітаванага, якія не стварылі новай сям'і, маюць права на пазачарговае паляпшэнне жыллёвых умоў па месцы жыхарства, або, па іх жаданню, у населеным пункце, дзе яны жылі на момант рэпрэсіі.

Захаваліся і перавагі ў пенсіённым забеспячэнні. Так, у адпаведнасці з арт. 51 Закона «Аб пенсіённым забеспячэнні» час утрымання пад вартай, адбывання пакарання ў месцах пазбаўлення волі і высылкі залічваецца ў стаж для назначэння пенсіі ў трайным памеры. Час жа знаходжання на спецпасяленні грамадзян, якія дасягнулі 12-гадовага ўзросту, неабгрунтавана высланых у перыяд рэпрэсій за межы рэспублікі ў адміністрацыйным парадку, залічваецца ў працоўны стаж у двайным памеры. Акрамя таго, усім неабгрунтавана рэпрэсіраваным па палітычных матывах у перыяд 20—80-х гадоў і ў далейшым рэабілітаваным пенсіі павышаюцца на 50 працэнтаў мінімальнага памеру пенсіі па ўзросту (п. «в» арт. 63 вышэйуказанага закона).

Разам з тым, у адпаведнасці з пунктам 4 Указа Прэзідэнта № 349 прадугледжана, што правам на 50-працэнтную скідку з кошту праезду ў гарадскім і прыгарадным транспарце (акрамя таксі) цяпер карыстаюцца пенсіянеры (мужчыны, якія дасягнулі 60 гадоў, жанчыны — 55).

А вось для асоб, якія адносяцца да ліку гэтых ахвяр і з'яўляюцца інвалідамі першай ці другой групы, усе дзеючыя льготы захаваны ў адпаведнасці з Законам «Аб сацыяльнай абароне інвалідаў у Рэспубліцы Беларусь».

Як бачым, для людзей, што ў свой час былі несправядліва і неабгрунтавана пакрыўджаны былым рэжымам, не ўсе льготы адменены. Многія з іх засталіся, дзейнічаюць, і імі трэба карыстацца.

Пра знешні гандаль Беларусі

і звязаныя з гэтай дзейнасцю аспекты, праблемы і перспектывы вядзе размову міністр Міхаіл МАРЫНІЧ

Міхаіл Марыніч, міністр знешнеэканамічных сувязей, вельмі кантактны чалавек. Нягледзячы на вялікую занятасць, ён, тым не менш, знаходзіць час, каб сустрэцца з журналістамі, паўдзельнічаць у «прамой лініі», наведаць працоўныя калектывы. У час гэтых гутарак Міхаіла Афанасьевіча распытваюць пра розныя бакі знешнеэканамічнага жыцця Беларусі. Сёння мы друкуем адказы міністра на невялікую частку з мора пытанняў.

Напрыклад, самае папулярнае пытанне, якое задавалася міністру ў апошнія дні, — гэта наконт пошлін на іншамаркі, якія ўвозяцца грамадзянамі Беларусі для асабістага карыстання. Вось яго адказ:

— Пастановай Кабінета Міністраў Беларусі № 18 ад 10 студзеня 1996 года пры ўвозе грамадзянамі легкавых аўтамабіляў для асабістага (некамерцыйнага) карыстання без права перапродажу на працягу пэўнага тэрміну ўстаноўлена ўвозная пошліна ў памеры 0,3 ЭКЮ за 1 куб. см аб'ёму рухавіка.

— Якія перспектывы развіцця адносінаў паміж Расіяй і Беларуссю ў галіне аўтамабілебудавання?

— Апошнім часам працэс аднаўлення кааперацыйных сувязей паміж беларускімі і расійскімі прадпрыемствамі пачынае нарастаць у розных галінах, у тым ліку і ў аўтамабілебудаванні. На Гродзенскім заводзе карданных валаў пачата зборка малалітражнага аўтамабіля «Ака». Гэты ж завод «закрывае» сваімі пастаўкамі практычна палову патрэбнасцей прадпрыемстваў гэтай галіны ў Расійскай Федэрацыі, Барысаўскі завод «Аўтагідраўзмацняльнік» пастаўляе ў Расію рулявыя механізмы, АТ «БАТЭ» — стартэры і г.д. З другога боку яраслаўскі завод з'яўляецца асноўным пастаўшчыком дызельных рухавікоў на МАЗ і БелАЗ.

Галоўная праблема сёння — даволі цяжкае эканамічнае становішча прадпрыемстваў гэтай галіны як у Беларусі, так і ў Расіі. У прыватнасці, не хапае абаротных сродкаў, ёсць затрымкі з аплатай і інш. Таму адной з важнейшых задач у гэтых умовах з'яўляецца захаванне існуючых кааперацыйных сувязей і іх пашырэнне. Перспектыўнай формай узаемадзеяння ўяўляецца стварэнне фінансава-прамысловых груп. Існуюць планы ўдзелу ў адной з такіх груп нашага БелАЗа.

— Ці існуюць ільготныя ўмовы для стварэння сумесных прадпрыемстваў з Расіяй па выпуску трыкатажу? Які гандаль гэтымі вырабамі вядзецца з іншымі краінамі свету?

— Як вядома, пры ажыццяўленні сумеснай дзейнасці льготы прадастаўляюцца тым прадпрыемствам, якія выпускаюць прадукцыю, прызнаную асабліва важнай для рэспублікі. Яе пералік быў зацверджаны пастановай Саўміна Беларусі ад 26 мая 1993 года № 345 у выкананне артыкула 30 Закона «Аб замежных інвестыцыях на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь». Там, у прыватнасці, прадугледжаны льготы пры вытворчасці адзення і рэчаў з трыкатажу.

Згодна з дзеючым цяпер Пагадненнем аб супрацоўніцтве ў галіне інвестыцыйнай дзейнасці, падпісаным 24 снежня 1993 года паміж Беларуссю, Расіяй, Арменіяй, Казахстанам, Кыргызстанам, Малдовай, Таджыкістанам, Узбекістанам і Украінай, «адносіны, звязаныя з інвестыцыямі бакоў, рэгулююцца адпаведнымі палажэннямі заканадаўства дзяржавы па месцы інвесціравання, устаноўленымі для інвестараў гэтай дзяржавы...» Такім чынам, на прадпрыемствы з удзелам замежнага капіталу з краін СНД, у тым ліку Расіі, не распаўсюджваецца дзеянне Закона Рэспублікі Беларусь «Аб замежных інвестыцыях...» і, адпаведна, не распаўсюджваецца дзеянне вышэйуказанай пастановы.

Значыцца, ільгот пры стварэнні сумесных прадпрыемстваў на тэрыторыі Беларусі для расійскіх і беларускіх прадпрыемстваў, што выпускаюць трыкатаж, не прадугледжана.

Цяпер пра гандаль. Вядучай формай знешнеэканамічных сувязей з'яўляюцца гандлёвыя аперацыі. Так, за 11 месяцаў 1995 года аб'ём экспарту склаў 140,7 тыс. долараў ЗША. Прадукцыя 17 прадпрыемстваў Беларусі экспартавалася ў Азербайджан, Аўстрыю, Германію, Італію, Кіпр, Латвію, Літву, Нідэрланды, Польшчу, Расію, ЗША, Украіну, Фінляндыю і Чэхію. Самым буйным экспарцёрам нашай рэспублікі з'ўляецца Брэсцкі панчошны камбінат.

За той жа перыяд мінулага года ў Беларусь было імпартавана трыкатажных вырабаў з 30 краін на суму 5,2 млн. долараў ЗША. Самымі буйнымі пастаўшчыкамі з'яўляюцца Аўстрыя, Канада, Кітай, Тайвань і Чэхія.

— Ці супрацоўнічаюць беларускія аўтамабілебудаўнікі з калегамі з Францыі і Германіі?

— Кантакты паміж французскімі і беларускімі аўтамабілебудаўнікамі існуюць ужо даўно, але, на жаль, пакуль няма якіх-небудзь канкрэтных вынікаў.

Ажыццяўляецца супрацоўніцтва паміж беларускімі і германскімі прадпрыемствамі ў галіне аўтамабілебудавання. Мінскі аўтамабільны завод і фірма «Кегель» летась стварылі сумеснае прадпрыемства па вытворчасці, тэхабслугоўванню і збыту аўтамабільных паўпрычэпаў. Статутны фонд СП складае 3 млн. долараў ЗША. Доля беларускіх удзельнікаў — 49 працэнтаў, замежных — 51 працэнт. Акрамя таго, МАЗ і германская фірма «Ота Заўэр Аксенфабрык» стварылі СП па вытворчасці восей і падвесак для паўпрычэпаў. Статутны фонд — 2,6 млн. долараў ЗША, беларуская доля — 49 працэнтаў, доля замежнага інвестара — 51 працэнт.

Мінскі аўтамабільны завод разам з фірмай «Неаплан» наладзіў выпуск аўтобусаў.

— У снежні 1994 г. у Арабскіх Эміратах прайшла 1-я Нацыянальная выстаўка РБ у краінах Персідскага заліва. Сярод экспанатаў, якія выклікалі найбольшую цікавасць, былі арганічныя ўгнаенні — сапрапель і торфа-сапрапелевыя сумесі. Ці можа міністр прымяніць і абмеркаваць канструктыўныя прапановы па наладжванню на дзяржаўным узроўні ўзаемавыгаднага супрацоўніцтва з краінамі Персідскага заліва па пастаўцы сапрапелю і сумесяў на яго аснове ў гэты рэгіён? І калі адкрыецца гандлёвае прадстаўніцтва Беларусі ў ААЭ?

— 11 студзеня 1996 г. у нашым міністэрстве адбылася сустрэча першага намесніка міністра Альберта Дабрамудрава з кандыдатам сельскагаспадарчых навук, віцэпрэзідэнтам беларускага сацыяльна-экалагічнага саюза «Чарнобыль» спадаром Маскальчуком. Былі абмеркаваны праблемы экспарту арганічных угнаенняў з Беларусі ў краіны Персідскага заліва. На нашу думку, рэалізацыя праекта экспарту сапрапелю і сумесяў на яго аснове ўяўляецца карысным, перспектыўнай, але і патрабуе правядзення дадатковай работы.

Міністэрства гатова аказваць садзейнічанне ў рэалізацыі гэтага праекта.

Наконт прадстаўніцтва. Гандлёвыя прадстаўніцтвы адкрываюцца на тэрыторыі замежных дзяржаў па рашэнню Кабінета Міністраў на аснове міжнародных дагавораў. Мы вывучаем пытанне аб заключэнні пагаднення аб гандлёва-эканамічным супрацоўніцтве з Аб'яднанымі Арабскімі Эміратамі. Рыхтуецца таксама пагадненне паміж урадамі аб садзейнічанні ажыццяўленню і ўзаемнай абароне інвестыцый. Бакі абмяняліся праектамі дакумента. Гэтае пагадненне будзе прадугледжваць адкрыццё гандлёвага прадстаўніцтва.

— Якія міністр бачыць перспектывы выхаду з крытычнага становішча такіх буйных прадпрыемстваў, як МАЗ, МТЗ, «Гарызонт» і іншых?

— У рынкачай эканоміцы галоўная ўмова поспеху прадпрыемства — выпуск неабходнай, канкурэнтаздольнай па цане і якасці прадукцыі, усямернае зніжэнне любых неапраўданых затрат прадпрыемстваў.

Не так даўно асноўныя праблемы гігантаў індустрыі, а таксама прапановы іх кіраўніцтва і міністэрства прамысловасці былі ўсебакова разгледжаны ў час наведвання гэтых прадпрыемстваў Прэзідэнтам Беларусі Аляксандрам Лукашэнкам. У выніку абмеркавання былі зацверджаны канкрэтныя комплексныя планы мерапрыемстваў па падтрымцы заводаў, што ўключаюць у сябе і прыцягненне інвестыцый, і крэдытную падтрымку, і карэкціроўку вытворчых праграм, і падатковую падтрымку, і структурную перабудову, і іншыя меры.

— Летась 27 лістапада ў Лондане адбылася канферэнцыя «Беларусь: будучыня для інвестыцый і бізнесу». Хто быў ініцыятарам канферэнцыі?

— Ініцыятарам канферэнцыі «Беларусь: будучыня для інвестыцый і бізнесу» сталі наша міністэрства і Пасольства Рэспублікі Беларусь у Вялікабрытаніі. Упершыню ідэю аб правядзенні канферэнцыі выказалі прадстаўнікі пасольства 31 мая 1995 г. у ходзе сустрэчы з прэзідэнтам былой Брытана-Савецкай гандлёвай палаты панам Р. Лендам і яе выканаўчым дырэктарам панам М. Холам. Ідэя была адразу ж падтрымана кіраўніцтвам гэтай палаты, а таксама іншымі арганізацыямі Вялікабрытаніі (міністэрства гандлю і прамысловасці, Канфедэрацыяй брытанскай прамысловасці, Службай падтрымкі супрацоўніцтва паміж Усходам і Захадам лонданскага раёна Сіці).

— Чаму мы гандлюем з Расіяй са стратай для сябе? Чаму адмоўнае гандлёвае сальда ў гандлі з ёй?

— З Расіяй мы не гандлюем са стратай для сябе. Наадварот, гэта пакуль Расія, калі можна так сказаць, больш церпіць, чым наша краіна. На жаль, дагэтуль мы цалкам не разлічыліся з расійскімі пастаўшчыкамі за газ. Іншымі словамі, Расія пры пастаўках энерганосьбітаў крэдытуе беларускі бок. Прычым пакуль гэта было нават без выплаты працэнтаў. Акрамя таго, расійскія энерганосьбіты нам абыходзяцца значна танней, чым калі б мы куплялі іх на сусветным рынку. На гэтым Беларусь эканоміць больш як 500 млн. долараў ЗША ў год.

А адмоўнае сальда ў гандлі з Расіяй сведчыць у першую чаргу аб тым, што мы ўвезлі больш тавараў, чым вывезлі.

— Ці могуць быць адзіныя мытныя правілы ў Расіі і Беларусі?

— Агульнавядома гістарычна сфарміраваная тэхналагічная і вытворчая кааперацыя прадпрыемстваў Беларусі і Расіі. Больш як палову нашай прадукцыі рэалізуецца таксама ў Расіі. Таму ўніфікаваныя правілы тарыфнага рэгулявання гандлю з Расіяй, у рамках адзінай рынкачай мытнай прасторы, з'яўляюцца цалкам эканамічна апраўданымі і выгадныя для нашай рэспублікі. Сёння адкрыты вялізны расійскі рынак, тарыфныя і нетарыфныя бар'еры зняты — праяўляйце кемлівасць і заваёўвайце рынак.

— Як ставіцца да 52 Указа Прэзідэнта аб валютным кантролі?

— Кантроль за своечасовым паступленнем выручкі ў рэспубліку на сучасным этапе эканамічных пераўтварэнняў проста неабходны. Ён у некалькавай ступені датычыцца гандлю з краінамі як «далёкага», так і «блізкага» замежжа. Па-першае, гэта дысцыплінуе суб'ектаў гаспадарання і, я сказаў бы, дапамагае ў паскарэнні абарачальнасці абаротнага капіталу. А палажэнні гэтага ўказа Прэзідэнта з'яўляюцца даволі эфектыўным бар'ерам на шляху асобных недобрасумленных прадпрыемстваў і прадпрымальнікаў. Прымяненне ж адпаведных мер паказала сваю даволі высокую эфектыўнасць: у гэтым годзе паступленні ў рэспубліку выручкі ад экспарту павялічыліся ў 2,1 раза пры росце экспарту ў параўнанні на 73,2 працэнта.

— Якія страты панесла Рэспубліка Беларусь ад увядзення новых мытных пошлін на ўсе тавары?

— Нельга гаварыць пра страты ад мытных пошлін пры ўвозе імпартных тавараў. Тарыфнае рэгуляванне імпарту — усеагульнае правіла, якое прымяняецца практычна ўсімі краінамі. Неабходна тарыфная абарона нацыянальных вытворцаў прамысловых і сельскагаспадарчых тавараў. Па-другое, уплачаная суб'ектамі гаспадарання ў 1995 годзе пошліна ў суме каля 70 млн. долараў ЗША пайшла ў бюджэт Беларусі, а значыць — на патрэбы народнай гаспадаркі.

— Ці гандлюе Беларусь з Бразіліяй, і калі так, дык чым?

— Пасля ўстанаўлення дыпламатычных адносінаў Беларусі з Бразіліяй у лютым 1992 года назіраецца рост дзелавой актыўнасці ў адносінах паміж абедзвюма дзяржавамі з дадатным сальда гандлёвага балансу для нашай краіны. Аб гэтым сведчаць наступныя паказчыкі: у перыяд з 1992-га па лістапад 1995 года тавараабарот паміж нашымі краінамі склаў 135.299 тыс. долараў ЗША, у тым ліку экспарт — 121.161 і імпарт — 14.138 тыс. долараў, сальда — 107.023 тысячы долараў.

Па аб'ёму экспарту Бразілія заняла ў 1994 годзе 5-е месца сярод краін далёкага замежжа. За 10 месяцаў 1995 года Беларусь паставіла ў Бразілію тавараў на суму 40.738,4 тысячы долараў — у асноўным гэта станкі, матацыклы і калійныя ўгнаенні (больш за 87 працэнтаў). За гэты ж перыяд імпартавана тавараў на суму 4.827,2 тысячы долараў, тут пераважна кава, садавіна, харчовыя канцэнтраты, эсенцыі і экстракты, натуральны каўчук.

Інфармацыя аб фірмах, зацікаўленых у наладжванні супрацоўніцтва з Беларуссю, прадастаўленая гандлёвым аддзелам пасольства Бразіліі, ёсць у нашым міністэрстве.

— Якія ўвогуле перспектывы супрацоўніцтва з краінамі Лацінскай Амерыкі?

— Нашы адносіны з гэтым рэгіёнам паступова развіваюцца. Пасля таго, як Беларусь устанавіла дыпламатычныя адносіны з 14 лацінаамерыканскімі дзяржавамі, назіраецца пэўны рост дзелавой актыўнасці. Асноўнымі відамі беларускай прадукцыі, што пастаўляюцца на рынак рэгіёна, з'яўляюцца трактары, грузавыя аўтамабілі, матацыклы, веласіпеды, бульдозеры, аўтапагрузчыкі, сельскагаспадарчая тэхніка, шыны да аўтамабіляў і трактароў, станкі, а таксама калійныя ўгнаенні. Беларусь імпартавала ў асноўным цукар, каву, муку і шроты алейных культур.

Што датычыцца дзейнасці беларускіх вытворцаў на рынках Лацінскай Амерыкі, дык шэраг з іх (МАЗ, ММВЗ і інш.) маюць свае прадстаўніцтвы і сумесныя прадпрыемствы ў шэрагу краін, а таксама дзейнічаюць праз пасрэднікаў, але гэта не заўсёды адпавядае нашым інтарэсам, асабліва што датычыцца знешнегандлёвай дзейнасці.

Таму даволі актуальным з'яўляецца адкрыццё афіцыйных прадстаўніцтваў Рэспублікі Беларусь у краінах Лацінскай Амерыкі, якія б вырашалі ўвесь комплекс праблем па ўсіх напрамках гандлёва-эканамічнага супрацоўніцтва. Тым больш, што сёння ёсць добрыя перадумовы для нашага «пранікнення» на кантынент. У рэгіёне склалася спрыяльная кан'юнктура для экспарту беларускіх тавараў і абсталявання. Лацінская Амерыка важная і як крыніца некаторых відаў каштоўнай сыравіны і тавараў шырокага спажывання. У многім мы дапаўняем адзін аднаго. Як сцвярджаюць спецыялісты, не выключаецца магчымасць таго, што Лацінская Амерыка стане ў перспектыве крыніцай інвестыцый у эканоміку Беларусі.

— У друку паведамлялася аб стварэнні Беларускага гандлёвага дома ў краінах Бенілюкса. Якая сітуацыя на сённяшні дзень?

— У Бельгіі ў 1995 годзе замежным грамадзянінам было зарэгістравана таварыства з абмежаванай адказнасцю пад назвай «Беларускі гандлёвы дом». Як указваецца ў рэгістрацыйным дакуменце, мэтай стварэння гэтага таварыства з'яўляецца прасоўванне беларускіх тавараў на рынкі іншых краін. Шэраг прадпрыемстваў Беларусі выказаў пажаданне прыняць удзел у выстаўцы беларускіх тавараў, якая пастаянна дзейнічае на базе гэтага дома. Але ў сувязі з цяжкім фінансавым становішчам большасці прадпрыемстваў нашай рэспублікі і высокімі накладнымі выдаткамі па ўдзелу арганізацыя пастаянна дзеючай выстаўкі пакуль не ўяўляецца магчымай.

— Навошта імпартуюцца з-за мяжы гаечныя ключы, воданагравальнікі і іншыя вырабы, якія можна вырабляць у нас дома?

— Дзяржава цэнтралізавана не закупляе па імпарту ні гаечныя ключы, ні воданагравальнікі. Увозяць іх самі суб'екты гаспадарання, у тым ліку камерцыйныя структуры, зыходзячы са сваіх камерцыйных інтарэсаў: могуць рэалізаваць іх на ўнутраным рынку з выгадай — значыцца імпартуюць. Дарэчы, у мэтах абароны нацыянальных таваравытворцаў пры ўвозе ўказаных тавараў бяруцца ўвозныя пошліны.

Гутарыў Юрась ЛЯШКЕВІЧ.

ПАСТАНОВЫ
Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь

Аб выбранні старшыні Пастаяннай камісіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь па заканадаўству

Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь **пастанаўляе:**

Выбраць старшынёй Пастаяннай камісіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь па заканадаўству **Пракаповіча** Рыгора Пятровіча — дэпутата Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь ад Урыцкай выбарчай акругі № 87 Гомельскай вобласці.

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь С. ШАРЭЦКІ

18 студзеня 1996 г., г. Мінск. № 12-XIII

Аб выбранні старшыні Пастаяннай камісіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь па нацыянальнай бяспецы, абароне і барацьбе са злачыннасцю

Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь **пастанаўляе:**

Выбраць старшынёй Пастаяннай камісіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь па нацыянальнай бяспецы, абароне і барацьбе са злачыннасцю **Карпіевіча** Міхаіла Федаравіча — дэпутата Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь ад Слуцкай сельскай выбарчай акругі № 207 Мінскай вобласці.

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь С. ШАРЭЦКІ

18 студзеня 1996 г., г. Мінск. № 13-XIII

Аб выбранні старшыні Пастаяннай камісіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь па прамысловасці, транспарту, будаўніцтву, энергетыцы, гандлю і іншых паслугах насельніцтву, сувязі і інфарматыцы

Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь **пастанаўляе:**

Выбраць старшынёй Пастаяннай камісіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь па прамысловасці, транспарту, будаўніцтву, энергетыцы, гандлю і іншых паслугах насельніцтву, сувязі і інфарматыцы **Лішыца** Сямёна Барысавіча — дэпутата Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь ад Асіповіцкай гарадской выбарчай акругі № 172 Магілёўскай вобласці.

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь С. ШАРЭЦКІ

18 студзеня 1996 г., г. Мінск. № 14-XIII

Аб выбранні старшыні Пастаяннай камісіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь па праблемах чарнобыльскай катастрофы

Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь **пастанаўляе:**

Выбраць старшынёй Пастаяннай камісіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь па праблемах чарнобыльскай катастрофы **Хоміча** Віктара Кірылавіча — дэпутата Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь ад Гомельскай-Валатаўскай выбарчай акругі № 75 Гомельскай вобласці.

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь С. ШАРЭЦКІ

18 студзеня 1996 г., г. Мінск. № 15-XIII

Аб выбранні старшыні Пастаяннай камісіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь па экалогіі і прыродакарыстанню

Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь **пастанаўляе:**

Выбраць старшынёй Пастаяннай камісіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь па экалогіі і прыродакарыстанню **Худую** Марыю Міхайлаўну — дэпутата Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь ад Нясвіжскай выбарчай акругі № 202 Мінскай вобласці.

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь С. ШАРЭЦКІ

18 студзеня 1996 г., г. Мінск. № 16-XIII

Аб выбранні старшыні Пастаяннай камісіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь па аграрных пытаннях, сацыяльнаму развіццю сяла

Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь **пастанаўляе:**

Выбраць старшынёй Пастаяннай камісіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь па аграрных пытаннях, сацыяльнаму развіццю сяла **Усокевіча** Генадзя Аляксандравіча — дэпутата Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь ад Старадарожскай выбарчай акругі № 215 Мінскай вобласці.

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь С. ШАРЭЦКІ

18 студзеня 1996 г., г. Мінск. № 17-XIII

Аб выбранні старшыні Пастаяннай камісіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь па міжнародных справах

Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь **пастанаўляе:**

Выбраць старшынёй Пастаяннай камісіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь па міжнародных справах **Краўчанку** Пятра Кузьміча — дэпутата Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь ад Маладзечанскай Паўднёва-Заходняй выбарчай акругі № 197 Мінскай вобласці.

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь С. ШАРЭЦКІ

19 студзеня 1996 г., г. Мінск. № 18-XIII

Аб выбранні старшыні Пастаяннай камісіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь па адукацыі, навуцы, культуры

Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь **пастанаўляе:**

Выбраць старшынёй Пастаяннай камісіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь па адукацыі, навуцы, культуры **Пляцюхова** Уладзіміра Анісіевіча — дэпутата Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь ад Брэсцкай-Цэнтральнай выбарчай акругі № 2 Брэсцкай вобласці.

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь С. ШАРЭЦКІ

19 студзеня 1996 г., г. Мінск. № 19-XIII

Аб выбранні старшыні Пастаяннай камісіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь па сацыяльнай палітыцы і працы

Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь **пастанаўляе:**

Выбраць старшынёй Пастаяннай камісіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь па сацыяльнай палітыцы і працы **Мельнікава** Кузьму Мікалаевіча — дэпутата Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь ад Бярэзінскай выбарчай акругі № 183 Мінскай вобласці.

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь С. ШАРЭЦКІ

19 студзеня 1996 г., г. Мінск. № 20-XIII

Аб выбранні старшыні Пастаяннай камісіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь па дзяржаўнаму будаўніцтву і мясцоваму самакіраванню

Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь **пастанаўляе:**

Выбраць старшынёй Пастаяннай камісіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь па дзяржаўнаму будаўніцтву і мясцоваму самакіраванню **Савічава** Уладзіміра Мікалаевіча — дэпутата Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь ад Лоеўскай выбарчай акругі № 102 Гомельскай вобласці.

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь С. ШАРЭЦКІ

19 студзеня 1996 г., г. Мінск. № 21-XIII

Аб выбранні старшыні Пастаяннай камісіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь па правах чалавека, нацыянальных пытаннях, сродках масавай інфармацыі, сувязях з грамадскімі аб'яднаннямі і рэлігійнымі арганізацыямі

Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь **пастанаўляе:**

Выбраць старшынёй Пастаяннай камісіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь па правах чалавека, нацыянальных пытаннях, сродках масавай інфармацыі, сувязях з грамадскімі аб'яднаннямі і рэлігійнымі арганізацыямі **Катлярова** Ігара Васільевіча — дэпутата Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь ад Мар'інагорскай выбарчай акругі № 203 Мінскай вобласці.

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь С. ШАРЭЦКІ

19 студзеня 1996 г., г. Мінск. № 22-XIII

Аб выбранні старшыні Пастаяннай камісіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь па бюджэту, падатках, банках і фінансах

Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь **пастанаўляе:**

Выбраць старшынёй Пастаяннай камісіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь па бюджэту, падатках, банках і фінансах **Башарымава** Уладзіміра Сямёнавіча — дэпутата Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь ад Веткаўскай выбарчай акругі № 91 Гомельскай вобласці.

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь С. ШАРЭЦКІ

19 студзеня 1996 г., г. Мінск. № 23-XIII

Аб выбранні старшыні Пастаяннай камісіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь па эканамічнай палітыцы і рэформах

Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь **пастанаўляе:**

Выбраць старшынёй Пастаяннай камісіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь па эканамічнай палітыцы і рэформах **Шлындзікава** Васіля Міхайлавіча — дэпутата Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь ад Матусевіцкай выбарчай акругі № 253 горада Мінска.

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь С. ШАРЭЦКІ

19 студзеня 1996 г., г. Мінск. № 24-XIII

Аб выбранні старшыні Пастаяннай камісіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь па рэгламенту, мандатах і дэпутацкай этыцы

Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь **пастанаўляе:**

Выбраць старшынёй Пастаяннай камісіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь па рэгламенту, мандатах і дэпутацкай этыцы **Красуцкага** Анатоля Віктаравіча — дэпутата Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь ад Трактаразаводскай выбарчай акругі № 240 горада Мінска.

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь С. ШАРЭЦКІ

19 студзеня 1996 г., г. Мінск. № 25-XIII

Аб выбранні старшыні Пастаяннай камісіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь па ахове здароўя, фізічнай культуры і спорту

Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь **пастанаўляе:**

Выбраць старшынёй Пастаяннай камісіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь па ахове здароўя, фізічнай культуры і спорту **Белякова** Уладзіміра Леанідавіча — дэпутата Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь ад Мсціслаўскай выбарчай акругі № 171 Магілёўскай вобласці.

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь С. ШАРЭЦКІ

19 студзеня 1996 г., г. Мінск. № 26-XIII

ПАЧЫНАЕЦЦА РЭГІСТРАЦЫЯ ЎКЛАДЧЫКАЎ, ЯКІЯ ПАЦЯРПЕЛІ

Рэгістрацыя былых кліентаў кампаній, што падманулі сваіх укладчыкаў, пачнецца ў панядзелак, 29 студзеня.

Аб гэтым паведаміў карэспандэнту БЕЛТА намеснік старшыні беларускага грамадскага аб'яднання пацярпеўшых укладчыкаў «За сацыяльную справядлівасць» Уладзімір Сокал.

Яна будзе ажыццяўляцца па адрасах: «Тахінпром» — вул. Б. Хмяльніцкага, 10 (1 паверх); «Мыза» — вул. Асенні, 19; «Новая генерацыя» — вул. К. Маркса, 25; «Белінкамтраст» — вул. Першамайская, 24; «Гайстрах» — вул. Кульман, 5 (Дом быту, 4 паверх); «Венгард» — вул. Ангарская, 10, к.2, кв.2 (часова); «Прамбудбізнес» — вул. Пензенская, 39 (ст. метро «Інстытут культуры»). Стаць на ўлік для кампенсацыі страчаных сродкаў пакуль змогуць толькі падмануты гэтымі кампаніямі ўкладчыкі.

Пры рэгістрацыі, звярнуў увагу У. Сокал, неабходна мець пашпарт, дагавор з кампаніяй і яго ксеракопію, а таксама квітанцыю аб уплаце ўступнага ўзносу ў суме 25 тысяч рублёў (грошы пералічваюцца на р/р ААБ 3015000000150), які будзе вернуты пры атрыманні ўкладу.

Марыя ХАЮЦІНА, БЕЛТА.

Аляксандр АБРАМОВІЧ:
«На новай пасадзе я буду больш карысным і для Прэзідэнта, і для парламента»

Інфармацыя аб назначэнні ўказам Прэзідэнта старшыні Цэнтральнай камісіі па выбарах і правядзенню рэспубліканскіх рэферэндумаў Аляксандра Абрамовіча на пасаду намесніка кіраўніка Адміністрацыі Прэзідэнта, якая выпадкова прагучала ў Вярхоўным Савеце, выклікала вялікае здзіўленне ў палітычным асяроддзі. Пацвердзіў гэтыя чуткі Сямён Шарэцкі, сказаўшы, што вечарам 23 студзеня кіраўнік Цэнтрвыбаркома падаў яму прашэнне аб адстаўцы. З гэтай нагоды ўчора наш карэспандэнт сустрэўся з А. Абрамовічам і задаў яму некалькі пытанняў.

— Чаму вы вырашылі памяняць спакойнае і больш-менш незалежнае месца ў Цэнтрвыбаркоме на вельмі турботную працу ў адміністрацыі?

— Скажу адразу, што аналагічныя прапановы з боку выканаўчай улады былі ўжо даўно, але да гэтага часу я не мог прыняць іх. Былі аб'ектыўныя прычыны. Ішлі выбары: адзін тур, потым — другі. І мяне тады проста не зразумелі б мае ж калегі. Потым пачалася падрыхтоўка да сесіі. Як вядома, пачаць яе павінен быў я. Закончылася мая місія на сесіі — вырашыў крыху адпачыць. Сёння ж, калі гэтая работа зроблена, прынята такое рашэнне. Давалася яно мне, дарэчы, з вялікай цяжкасцю, бо я ведаю, за якую працу бяруся.

— Значыць, вы ўжо можаце сказаць, якія пытанні ў адміністрацыі будзеце курыраваць?

— Мэта маёй новай дзейнасці — нармалізацыя работы дзяржаўных органаў па забеспячэнню аптымальнага прававога рэгулявання грамадскіх адносінаў. Зараз існуе шмат суб'ектаў дзяржавы, але нарматыўныя акты, якія яны выдаюць, не заўсёды стасуюцца паміж сабой. Такім чынам, размова ідзе аб павышэнні прафесіяналізму адносінаў у гэтай сферы, урэгуляванні гэтых адносінаў, аб юрыдычнай культуры. Вядома, нельга дасягнуць выключна высокага ўзроўню, але вырашаць праблемы ў гэтай сферы, якія не даюць паўнацэнна існаваць органам дзяржаўнай улады, трэба. Трэба кансалідаваць ведамасныя кадры, якія працуюць разрознена ці наогул не дапушчаны да нарматворчага працэсу.

Другі важны накірунак — забеспячэнне ўзаемадзеяння з Вярхоўным Саветам. Для гэтага ў адміністрацыі будуць створаны спецыяльныя структуры, у тым ліку будзе прызначаны начальнік галоўнага ўпраўлення па гэтых пытаннях, які будзе адначасова і афіцыйным прадстаўніком Прэзідэнта ў парламенце. І думаю, сумесная работа па падрыхтоўцы законапраектаў павысіць якасць тых законаў, якія будзе прымаць Вярхоўны Савет. Тады не будзе неабходнасці і Канстытуцыйнаму суду так часта ўмешвацца. Буду імкнуцца наладзіць юрыдычную сістэму дзяржавы. На дадзеным этапе я больш карысці прынясу і Прэзідэнту — як кіраўніку дзяржавы, і Вярхоўнаму Савету — як органу, які сапраўды прызначаны для таго, каб выпрацоўваць аптымальны заканадаўчы накірунак нашага развіцця.

— Але выбары яшчэ не закончыліся. Дэпутаты вярнуліся да разгляду гэтага пытання. Падобныя кадравыя перастаноўкі не аслабяць дзейнасць Цэнтрвыбаркома?

— Прызначаць дату выбараў — права дэпутатаў. Але не трэба забываць і пра аб'ектыўныя магчымасці. У прыватнасці, на пасяджэнні камісіі гэтае пытанне не разглядалася. Сёння пры дзеючым Вярхоўным Савеце і пры Прэзідэнце не трэба рабіць з давыбараў праблему. Знайсці выйсце можна. Важна другое: каб на гэтым не было палітычных спекуляцый. Ды і канцэпцыю закончанасці выбараў можна разглядаць па-рознаму. А што тычыцца камісіі, то ў яе саставе застаецца 12 чалавек.

— Вас павінна вызваліць ад пасады кіраўніка Цэнтрвыбаркома сесія Вярхоўнага Савета. Калі ж дэпутаты вырашаць сабрацца толькі 13 лютага, то дзе вы будзеце працаваць гэты час?

— Калі ёсць указ Прэзідэнта, які па Канстытуцыі з'яўляецца актам індывідуальнага характару, то яго ніхто не можа адмяніць, таму фактычна я ўжо намеснік кіраўніка адміністрацыі. Але ўлічваючы, што Вярхоўны Савет прымаў пастанову адносна майго ранейшага назначэння, я папрасіў бы яго даць мне магчымасць працаваць на новай пасадзе.

Юрась ЛЯШКЕВІЧ.

ГЛУША

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Усё ж з адным «абарыгенам» пагаварыць удалося. Дзед быў глухаваты, гуку рухавіка не чуў, таму нам і пашанцавала захапіць яго знянацку.

Стары здзіўлена лыпаў вачамі, адкінуў убок лапці, якія плёў, і прапанаваў сядаць на нейкі пірацкі куфар велізарных памераў.

Даведаліся мы мала. На пытанне, ці даўно дзядуля еў хлеб з магазіна, стары хмурыў сівыя бровы, загінаў пальцы і нарэшце ўспомніў, назваўшы нейкае свята, пра якое мы ніколі не чулі. Тады прыязджаў яго сын, дакладней, прыходзіў на лыжах, і прывалок торбу ўсялякіх «гарадскіх» ласункаў — цукру, солі, бохан белага хлеба. А так жыве з лесу і агарода — бульба, грыбы...

Аб тым, што робіцца ў свеце, інфармацыі ў гэтага чалавека нуль. Ён нават не ведае, якой ён нацыянальнасці. Яго задавальняе жыццё, якім жыве, і аб іншым не хоча нават слухаць.

Чыя ж гэта вёсачка? На якія ўлады падае такая ганьба — руская ці беларуская?

А, як высветлілася, дык нічыйная. У Дзегцяроўскім сельскім Савеце Расійскай Федэрацыі прызнаць яе сваёй адмовіліся. У Бяседавічах — бліжэйшай адміністрацыйнай адзінцы Хоцімскага раёна — таксама. Мы нават не даведаліся пра назву гэтага забытага Богам і людзьмі населенага пункта. Была тут недзе паблізу, прыпаміналі старажылы, вёска Глуша, але яна згарэла. Можа быць, гэта — Глуша-2?

— У такой глухамані ўсялякія прыгоды здараюцца, — пачаў гаварыць Іван, калі выбраліся на бальшак, і мой нелегальны вадзіцель расслабіўся. — Напрыклад, міжнацыянальны канфлікт.

— Ды ну?

— Па глупству, вядома. Паехалі нашы кіраўнікі на паляванне. А можа, проста на уік-энд. Сядзяць на пяньку, закусваюць. Ідзе нейкі юнак са стрэльбай. Як потым аказалася, грамадзянін Расіі. А нашы мужыкі меркавалі, што знаходзяцца на сваёй тэрыторыі. «Канфіскавалі» зброю, разбілі яе аб дуб, а «браканьеру» далі па шыі: нешта там пераблыталі з тэрмінамі палявання.

Ідзе паляўнічы дамоў і плача. Насустрач — аднавяскове́ц на «пяцьдзесяттройцы».

— Чаго плачаш?

— Беларусы пабілі.

— Дзе яны?

— А вунь там п'юць.

— Сядай, паехалі помсціць.

— Ты што? Іх жа чацвёра, і адзін з міліцыі.

— Сядай, кажу. Я ж служыў у Афгане і не такіх «душманаў» лупцаваў.

Ваенная загартоўка дапамагла. Тым больш, што старшы ў нашай камандзе па чыну скінуў кажух і збег з поля бою. Гавораць, ён прымчаў у Горню, першую вёску, якая трапілася па дарозе, уварваўся ў адну хату і на вачах ашаломленай гаспадыні нагбом выпіў бутэльку алею. А траіх яго таварышаў па няшчасцю расіяне «арыштавалі», пасадзілі ў іхні ж усюдыход і павезлі.

— Куды? — пацікавіліся палонныя.

— Тапіць. Рэжам лёд і разам з машынай — на дно.

Пужалі, напэўна.

Але што там было на самай справе — ніхто не ведае, бо лес — рэч цёмная. Быў, праўда, суд, нашых ваяўнічых начальнікаў паздымалі з пасад, а расійскіх рабацяг нібыта пасадзілі. Так што цяпер у нас з суседзямі нацягнутыя адносіны...

Не так даўно, узброіўшыся аргтэхнікай, мы яшчэ раз пабывалі ў «Глушы». На жаль, ні адной жывой душы там ужо не было. Скрыпеў «журавель», з дзедавага двара даў лататы заяц...

Калі недаверлівы чытач мне не верыць, я прапаную перабрацца бліжэй да цывілізацыі, скажам, у Круглянскі раён, ад якога да нашай сталіцы ўсяго сто кіламетраў. Свая «глуша» ёсць нават тут. Усюдыісныя журналісты «Магілёўскіх ведамасцей» адшукалі дзвюх старэнькіх сясцёр, якія вядуць першабытны лад жыцця. Абсалютна! Увесь свой век яны абыходзяцца без грошай. Па-першае, таму, што ў грамадскай гаспадарцы не працавалі, а па-другое, з дасягненнем пенсіённага ўзросту не атрымлівалі ад дзяржавы ні капейкі, бо ў жанчын ніколі не было пашпартоў. Бабулькі не ўмеюць чытаць і пісаць. Апрацоўваюць дваццаць сотак, абыходзячыся адной рыдлёўкай. З таго і жывуць.

Такое спартанскае існаванне асобных нашых вяскоўцаў не ліквідавалі нават тады, калі пра сельскі сацкультбыт улады толькі і гаварылі. І рабілі ж нешта таксама.

А чаго добрага чакаць сёння і заўтра, калі збанкрутаваная дзяржава сарамліва апусціла вочы і імкнецца не заўважаць, што знікае не толькі «глуша», але і вёска з нядаўнім неблагім дабрабытам? Закрываюцца клубы і бібліятэкі. Няма за што ўтрымліваць дашкольныя ўстановы. Няма чым сілкаваць кацельні і плаціць за лямпачку на слупе. Аграрыі крыкам крычаць пра дыспарытэт цэн, пра хранічныя нявыплаты зробленых грошай, а купюр новага ўзору дзенідзе і наогул не бачылі.

Каб не заканчваць на сумнай ноце, прывяду жарт, якім падзяліўся з тэлегледачамі адзін аўтарытэтны дзеяч. «Ведаеце, чаму калгаснікі жывуць і не паміраюць, хаця па паўгода не атрымліваюць грошай? — спытаў ён карэспандэнта. І сам жа з усмешкай адказаў: — Таму што ў калгасах яшчэ ёсць што ўкрасці».

Цікава, на колькі хопіць?

Васіль ЛЕЎЧАНКА.

У СВЕЦЕ

ІНФАРМ-КАКТЭЙЛЬ

Любоўныя пісьмы могуць стаць крыніцай абагачэння, калі яны напісаны прынцэсай.

У свой час Джэймс Хэвіт кахаў прынцэсу Дзіяну, і тая яму адказвала ўзаемнасцю. Сведчаннем гэтага сталі 46 яе пісьмаў. 37-гадовы Джэймс, які цяпер стаў паклоннікам элегантнага адзення, прыгожых машын і салодкага жыцця, адзін час быў без грошай і парушыў рыцарскія правілы. Ён прапанаваў на продаж любоўныя пісьмы, атрыманыя ад Дзіяны. Адно амерыканскае выдавецтва выказала жаданне набыць пісьмы прынцэсы за пяць мільёнаў долараў.

ЭКСТРА-ПРЭС

Практычнасць і рацыянальнасць японцаў, здаецца, не ведае межаў.

Аднак жыхары Краіны ўзыходзячага сонца зусім не супраць пажартаваць над сваім імкненнем да таго, каб кожная рэч была, калі можна так сказаць, функцыянальнай. Былы мультыплікатар, выдавец часопіса «Пакупкі на дому» Кены Кавакамі выпусціў у Токіо фотакнігу «100 і 1 японская інавацыя». У ёй ён прадставіў, магчыма, і абсурдныя, але не бескарысныя вынаходкі. Так, напрыклад, сярод вынаходак ёсць і спецыяльныя хатнія тапачкі для кошкі, якая дапамагае падмятаць кватэру.

«Шпігель»

У Ноўгарадзе вярнуліся ў абарачэнне савецкія грошы. Пакуль, праўда, не ўсе. 15-капеечная манета прадаецца зараз за 200 рублёў. Афіцыйна, у кіёсках «Расдруку».

Таксама афіцыйна аб'яўлена, што гэту манету можна выкарыстоўваць у якасці жэтона для гарадскіх тэлефонаў-аўтаматаў. Маўляў, вырашана пусціць яе ў ход з-за «наяўнасці вялікіх запасаў гэтых манет у банку». Злыя языкі сцвярджаюць іншае: многія наўгародцы не куплялі металічныя жэтоны, а знайшлі ім замену — 15-капеечныя манеты, якія выдатна падыходзяць да тэлефона-аўтамата. Цяпер на тэлефоннай станцыі набралася такая колькасць манет, што стала магчымым замяніць імі жэтоны.

«Труд»

ПЕЛЕНГ-НАВІНЫ

• БАЕВІКІ ЗГАДЗІЛІСЯ ПЕРАДАЦЬ ЗАЛОЖНІКАЎ

Чачэнскія баевікі згадзіліся перадаць дагестанскаму ўраду 46 заложнікаў, якіх яны вывезлі з Першамайскага і Кізляра. Перадача павінна была адбыцца ў пасёлку Новагрозненскім, што на тэрыторыі Чачні, учора ў другой палове дня.

• У ГРОЗНЫМ ЗАБІТЫ ЧАЦВЁРА МІРНЫХ ЖЫХАРОЎ

За мінулыя суткі ў Чачні загінуў адзін расійскі вайсковец, яшчэ адзін быў паранены. Пазіцыі федэральных сіл абстрэльваліся 15 разоў. У мінулую ноч у Грозным былі забіты чацвёра мірных жыхароў. Супрацоўнікі МУС мяркуюць, што злачынцы пранікалі ў кватэры і забівалі людзей з мэтай рабавання.

• ШАХЦЁРЫ ПІКЕТУЮЦЬ БУДЫНАК УРАДА МАСКВЫ

Больш як 500 шахцёраў пачалі ўчора пікетаванне будынка ўрада ў Маскве. Яны патрабуюць пагасіць запазычанасць па зарплаце і забяспечыць сацыяльную абарону шахцёраў. Сёння пікетаванне працягваецца, а калі патрабаванні шахцёраў не будуць выкананы, то першага лютага можа пачацца ўсерасійская забастоўка гарнякоў.

• ЯДЗЕРНЫЯ АРСЕНАЛЫ ЗША І РАСІІ МОГУЦЬ БЫЦЬ СКАРОЧАНЫ НА 25 ПРАЦЭНТАЎ

Прэзідэнт ЗША Біл Клінтан заклікаў амерыканскіх парламентарыяў неадкладна адобрыць Дагавор СНУ-2. Ён падкрэсліў, што гэта дало б магчымасць скараціць ядзерныя арсеналы ЗША і Расіі яшчэ на 25 працэнтаў.

• «ВЯЛІКІ САКРЭТ» НАРАБІЎ ШМАТ ШУМУ

Былы доктар прэзідэнта Францыі Мітэрана Клод Гюблер дзякуючы сваёй кнізе «Вялікі сакрэт» стаў знакамітасцю за два дні. Праз два дні пасля пахавання Мітэрана гэта кніга ўбачыла свет і адразу нарабіла шмат шуму. Па-першае, таму, што яе аўтар раскрывае тайну Мітэрана аб яго захворванні ракам, якую экс-прэзідэнт утойваў на працягу 14 гадоў свайго кіравання. Аднак найбольш вострай і цікавай заявай з тых, што прысутнічаюць у кнізе, з'яўляецца выказванне доктара Гюблера аб тым, што Мітэран па стану здароўя не мог кіраваць краінай ужо з лістапада 1994 года. Згодна з рашэннем суда, у які на Гюблера падала сям'я Мітэрана, кніга канфіскавана з продажу, а сам доктар прыцягнуты да адказнасці за раскрыццё ўрачэбнай тайны і абражанне асобы.

• КРАІНА МІЛЬЯНЕРАЎ

Колькасць мільянераў у Нарвегіі хутка павялічваецца. Згодна з апошнімі данымі Цэнтральнага статыстычнага бюро, за 10 гадоў (з 1984-га па 1994-ы) колькасць нарвежцаў, якія могуць насіць тытул мільянера, павялічылася на 60 тысяч чалавек і дасягнула 67.570 чалавек. Аднак мільён нарвежскіх крон роўны прыблізна 170 тысячам амерыканскіх долараў, таму мільянерам у Нарвегіі стаць лягчэй, чым, напрыклад, у ЗША.

• ДЭКРЭТ ДЛЯ МУЖЧЫН

Філіпінскія мужчыны хутка, верагодна, будуць выходзіць у дэкрэтны водпуск на законнай падставе. Аб гэтым паклапаціўся адзін з камітэтаў сената кангрэса Філіпін, які выступіў з ініцыятывай прадастаўлення аплатнага 10-дзённага водпуску мужам, чые жонкі толькі-толькі нарадзілі нашчадка.

• КАТАСТРОФУ МОЖНА БЫЛО ПРАДУХІЛІЦЬ

Катастрофу самалёта Ту-154 у Хабараўскім краі можна было прадухіліць з дапамогай простага гукавога ўстройства — сігналізатара гранічна дапушчальнага крэну. Да такой высновы прыйшлі спецыялісты навукова-даследчага цэнтра Міждзяржаўнага авіяцыйнага камітэта. Мадэляванне палёту паказала, што самалёт ляцеў на аўтапілоце з крэнам у 36°. Апошнія тры хвіліны палёту крэн рэзка павялічыўся, прытым рухавікі працавалі да моманту сутыкнення самалёта з зямлёй. Наколькі гэта версія адпавядае рэчаіснасці, можна высветліць толькі з дапамогай «чорнай скрынкі» самалёта, якая пакуль не знойдзена.

Радыё «Свабода», «Голас Амерыкі», «Радыё Расіі» і «Радыё-РОКС» слухаў Сяргей ПРОТАС.

БЕЛАРУСКАЯ ВАЕННАЯ ПРАКУРАТУРА РЫХТУЕ ПРАДСТАЎЛЕННЕ НА ІМЯ МІНІСТРА АХОВЫ ЗДАРОЎЯ

Беларуская ваенная пракуратура рыхтуе прадстаўленне аб ліквідацыі парушэнняў закона пры падрыхтоўцы і правядзенні прызыву грамадзян на сапраўдную тэрміновую службу. Пазней яно, як чакаецца, за подпісам выконваючага абавязкі Генеральнага пракурора рэспублікі Васіля Капітана будзе накіравана міністру аховы здароўя Інесе Драбышэўскай.

Гаворка ў прадстаўленні ідзе пра тое, што падчас праверак, арганізаваных ваеннымі пракуратурамі, пры правядзенні прызыву ў гарадскіх і раённых ваенных камісарыятах выяўлена значная колькасць ваеннаслужачых, прызваных ва Узброеныя Сілы, а затым звольненых у запас па фізічнаму і псіхічнаму стану здароўя. Паводле сцвярджэння ваенных пракурораў, гэтаму садзейнічае неглыбокае (у пагоні за колькаснымі паказчыкамі выканання плана камплектавання войскаў) вывучэнне супрацоўнікамі ваенкаматаў і медыцынскімі камісіямі стану здароўя і асобы прызыўнікоў. Гэта, вядома, адмоўна адбіваецца на баявой гатоўнасці часцей Узброеных сіл, цягне за сабой неапраўданыя расходы дзяржаўных сродкаў, стварае перадумовы для ўчынення злачынстваў і суіцыдальных праяў, ушчамляе законныя правы і інтарэсы грамадзян.

Толькі з веснавога прызыву 1995 года з войскаў па стану здароўя ў першыя тры месяцы пасля прызыву на сапраўдную тэрміновую ваенную службу вярнуўся 221 чалавек. За ўвесь 1994 год — 217, 1993-і — 216. 249 ваеннаслужачых першага года службы звольнена за дзесяць месяцаў мінулага года ў запас у сувязі з захворваннямі і вынікамі рознага роду траўмаў, што не звязаны з праходжаннем службы ў войску.

У шырокім спектры дыягназаў, з якімі ваеннаслужачыя звальняюцца ў запас: «адсутнасць трэцяга і чацвёртага пальцаў на ўзроўні асновы сярэдніх фалангаў, пятага пальца на ўзроўні галоўкі сярэдняй фалангі правай кісці з умераным парушэннем яе функцыі»; «вынікі траўмы сківічна-тварнай вобласці з умераным парушэннем функцыі жавання і маўлення»; «прыроджаная дэфармацыя грудной клеткі з умераным парушэннем функцыі знешняга дыхання»; «прыроджанае ўкарачэнне правай ступні, дэфармацыя лодкападобнай і клінападобнай костак, дэфармацыя ўсіх пяці пальцаў»; «хранічны алкагалізм І-ІІ стадыі ў выглядзе запойнага п'янства»; «недастатковае фізічнае развіццё»; «Х-падобнае скрыўленне ніжніх канечнасцей, плоскаступнёвасць першай ступені».

На падставе ўсяго гэтага Беларуская ваенная пракуратура прапануе, у прыватнасці, распрацаваць і ажыццявіць шэраг дадатковых захадаў, накіраваных на выяўленне сярод прызыўнога кантынгенту асоб, якія маюць фізічныя і, асабліва, псіхічныя недахопы, а па кожнаму выяўленаму факту неабгрунтаванага прызыву грамадзян на сапраўдную тэрміновую ваенную службу праводзіць адміністрацыйныя расследаванні з устанаўленнем канкрэтных вінаватых асоб і прыцягненнем іх да адказнасці.

Вячаслаў БУДКЕВІЧ, БелаПАН.

КДБ РЭСПУБЛІКІ НАКІРАВАЎ У ФЕДЭРАЛЬНУЮ СЛУЖБУ КОНТРРАЗВЕДКІ РАСІІ ЗАПЫТ НАКОНТ МАГЧЫМАГА ЗНАХОДЖАННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДЗЯНІНА Ў СКЛАДЗЕ БАНДЫ ТЭРАРЫСТАЎ РАДУЕВА

Як паведамілі БелаПАН у прэс-службе Камітэта дзяржаўнай бяспекі рэспублікі, КДБ накіраваў у Федэральную службу контрразведкі Расійскай Федэрацыі запыт адносна ўдзелу беларускага грамадзяніна, нейкага Грабянюка, у вядомых падзеях у сяле Першамайскім у складзе банды тэрарыстаў Салмана Радуева.

Інфармацыя аб гэтым прагучала падчас прэс-канферэнцыі кіраўнікоў расійскіх праваахоўных органаў і спецслужбаў. На сённяшні дзень дакладна невядома, якой інфармацыяй аб беларускім грамадзяніне валодаюць самі расіяне: аператыўнымі звесткамі аб тым, што беларус Грабянюк знаходзіўся сярод чачэнскіх тэрарыстаў падчас аперацыі ў Першамайскім і змог уцячы разам з Радуевым; аб яго знаходжанні сярод захопленых тэрарыстаў; ці аб тым, што ён апазнаны сярод загінуўшых. Наогул, наколькі вядома БелаПАН, гэты факт удзелу грамадзяніна рэспублікі ў чачэнскіх падзеях, калі ён сапраўды мае месца, беларускія спецслужбы не схільныя расцэньваць як нешта выключнае. За час вайны ў Чачні Беларусь неаднаразова наведвалі эмісары Джахара Дудаева (аб некаторых фактах спроб вярбоўкі грамадзян рэспублікі на «свяшчэнную вайну» БелаПАН паведамляў на працягу года) і няма нічога дзіўнага ў тым, што хтосьці з беларускіх грамадзян, жадаючы зарабіць, мог паддацца на ўгаворы. З другога боку, паехаць у Чачню па ўласнай ініцыятыве для ўдзелу ў вайне на баку Дудаева маглі і тыя, хто проста хаваецца ад беларускіх праваахоўных органаў.

У КДБ рэспублікі таксама не выключаюць, што гісторыя з Грабянюком можа стаць аналагічнай гісторыі, калі прыкладна год таму сродкі масавай інфармацыі Расіі і Беларусі распаўсюдзілі паведамленне аб удзеле ў вайне ў складзе дудаеўскіх фарміраванняў беларускай снайпершы. Потым аказалася, што знойдзеныя ў жанчыны дакументы, якія нібыта сведчылі аб яе беларускім грамадзянстве, — фальшывыя.

Ва ўсялякім выпадку, сёння спецслужбы рэспублікі ў першую чаргу заклапочаны наступным: калі беларускія грамадзяне сапраўды ваююць у Чачні супраць федэральных войскаў, то ў якой якасці яны вернуцца на радзіму: тэрарыстамі, што прайшлі адпаведную падрыхтоўку, удзельнічаючы ў аперацыях, аналагічных захопу заложнікаў у Будзёнаўску і Кізляры, прафесійнымі кілерамі ці ў нейкім іншым.

Вячаслаў БУДКЕВІЧ, БелаПАН.

ЗВЫЧАЙНЫЯ ПРАДУКТЫ МОЖНА НАБЫЦЬ І Ў... КАМЕРЦЫЙНЫХ КРАМАХ

Усялякія там супермаркеты, якія ўзніклі на месцы былых універсамаў, найбольш буйных гастраномаў, уражваюць упакоўкай і апетытным выглядам мясных, каўбасных вырабаў, багатым выбарам кансерваванай агародніны, іншых прысмакаў. І нельга сказаць, каб у гэткіх крамах (альбо ў падобных аддзелах, размешчаных у звычайных універсамах) не было пакупнікоў. Імі становяцца часам і людзі з сярэднім дастаткам. Праўда, далёка не пастаянна: прычына на тое зразумелая — усё ж такі ёсць розніца ў параўнанні з цэнамі на звычайныя, традыцыйныя прадукты харчавання.

Часам, праўда, у супермаркетах (а хутчэй — у невялікіх камерцыйных прадуктовых крамах) з'яўляюцца танныя каўбаса, крупы, іншыя прадукты. Які ж іх кошт? Звычайная вараная (без назвы) каўбаса каштуе 28.400 рублёў за 1 кг. Чайная (таксама, зразумела, 1 кг) — на адну тысячу рублёў танней — 27.400. Напалову вэнджаная («украінская») каштуе 56.000 рублёў за 1 кг.

Ёсць у асартыменце невялікіх камерцыйных прадуктовых крам і звычайнае, без заморскага смаку, масла (1 кг яго каштуе 35.500 рублёў), а 1 кг ражкоў (макарона) — 11.200 рублёў.

Асартымент звычайных (у дадзеным выпадку — танных) прадуктаў у камерцыйных крамах невялікі, у шмат разоў меншы, чым цукерак, розных гатункаў шакаладак, пячэння, сокаў, алкагольных напояў. І ўсё ж і камерсанты, хаця б такім чынам, відавочна, арыентуюцца на масавага пакупніка.

Алесь КАРЛЮКЕВІЧ.

ДЗВЕРЫ НА РЭЙКАХ НЕ ПАТРЭБНЫ

Як кажуць, героем дня ў Мінскім аддзяленні Беларускай чыгункі стаў дзяжурны па станцыі Асінаўка Міхаіл СКАБЦОЎ.

Ноччу 24 студзеня ён сустрэў прыбыўшы маскоўскі грузавы састаў. Чамусьці да яго ніхто нідзе не заўважаў, што ў адным з вагонаў літаральна на валаску вісяць цяжкія тарцовыя дзверы. Паводле запэўнівання спецыялістаў, калі б яна ўпала на рэйкі, то зусім магчыма, што поезд, які ішоў следам, калі б і не пацярпеў крушэння, то атрымаў бы вельмі сур'ёзныя пашкоджанні. Істотна пацярпець магло і чыгуначнае палатно. Дзякуючы пільнасці дзяжурнага састаў быў затрыманы і патэнцыяльная небяспека своечасова ліквідавана.

Ігар ПЯТРОЎСКІ, Таццяна СМІРНОВА, БЕЛТА.

БЕЛАРУСКІЯ ЖУРНАЛІСТЫ ЎПІСАЛІ СВАЮ СТАРОНКУ Ў ГІСТОРЫЮ КІНО

У сувязі з нядаўна адзначаным 100-годдзем сусветнага кінематографа Беларускі саюз кінематаграфістаў прысудзіў узнагароды тром журналістам, якія найбольш яскрава і цікава адлюстроўваюць праблемы сучаснага кіно.

Іх удастоены: намеснік галоўнага рэдактара газеты «Свободные новости-плюс» Аляксандр Тамковіч, галоўны рэдактар часопіса «На экранах» Людміла Перагудава і загадчыца аддзела кінапраграм Беларускага тэлебачання Таццяна Гетман.

Узнагароды гэтым журналістам будуць уручаны 25 студзеня на пленуме Саюза кінематаграфістаў.

Эдуард ПІВАВАР, БЕЛТА.

ЗАМУЖ НІКОЛІ НЕ ПОЗНА

Лепельскаму ЗАГСу пашчасціла зарэгістраваць незвычайную пару: жаніху і нявесце споўнілася па 60 гадоў.

Адным словам, больш за чвэрць насельніцтва Віцебскай вобласці складаюць пенсіянеры, а доўгажыхароў, гэта значыць тых, хто дасягнуў 90-гадовага ўзросту — 4583. 60 з іх размянялі другую сотню.

Насельніцтва вобласці старэе, але яно павінна жыць актыўным жыццём. Таму абласной комплекснай праграмай падтрымкі пажылых людзей прадугледжана стварэнне герыятрычных службаў ва ўсіх гарадах і раёнах вобласці. У Оршы, Віцебску, Полацку і Докшыцах ужо адкрыты спецыялізаваныя службы, у астатніх раёнах вобласці працуюць пазаштатныя герыятры.

Вольга СІДАРОВІЧ, БЕЛТА.

У «ЧАСТНОГО ДЕТЕКТИВА» ЮБІЛЕЙ

Выйшаў у свет юбілейны, 100-ы нумар «Частного детектива».

За пяць гадоў існавання газета змагла стаць адным з самых цікавых і чытаемых выданняў не толькі ў Беларусі, але і ў рэспубліках СНД. «Частный детектив» — адзіная з беларускіх газет, якая друкуецца сёння ў Прыбалтыцы, Расіі, Казахстане, Малдавіі і на Украіне.

Далучаемся да віншаванняў з нагоды юбілею і жадаем калегам новых творчых поспехаў.

СПОРТ-ЭКСПРЭС

ФУТБОЛ:

МАСКВІЧЫ СУСТРАКАЮЦЬ ГАСЦЕЙ У ЧАЦВЁРТЫ РАЗ

Сёння ў Маскве адкрываецца чацвёрты Міжнародны турнір па футболу на Кубак Садружнасці, у якім згуляюць шаснаццаць каманд. Папярэдне яны разбіты на 4 групы.

Група «А»

«Сконта» (Латвія), «Зімбру» (Малдавія), «Нефтчы» (Узбекістан), маладзёжная зборная Расіі.

Група «В»

«Спартак-Аланія» (Расія), «Пюнік» (Арменія), «Елімай» (Казахстан), «Кант-Ойл» (Кіргізія).

Група «С»

«Дынама» (Мінск, Беларусь), «Дынама» (Кіеў, Украіна), «Капет-Даг» **(Туркменія), «Флора» (Эстонія).**

Група «D»

«Дынама» (Грузія), «Жальгірыс» (Літва), «Кяпаз», (Азербайджан), «Памір» (Таджыкістан).

Гульні пройдуць з 26 студзеня па 3 лютага.

На першым этапе спаборніцтваў гуляе «кожны з кожным» у адзін круг. Мінскія дынамаўцы правядуць гульні 26, 27 і 29 студзеня адпаведна з «Капетдагам», «Флорай» і кіеўскімі дынамаўцамі. На другім этапе каманды, якія занялі 1-2 месцы ў групах, сустракаюцца 30 студзеня ў чвэрцьфіналах. Пераможца групы «А» згуляе з другой камандай групы «В», а лепшаму клубу групы «В» складзе пару другая каманда групы «А».

Аналагічна пабудавана схема сустрэч і астатніх чатырох каманд. Пераможца групы «С» згуляе з камандай групы «В», якая заняла другое месца, а пераможца групы «D» правядзе сустрэчу з другой камандай групы «С».

Паўфінал намечаны на 1 лютага. У ім сустрэнуцца пераможцы чвэрцьфіналаў: A1B2 — B1A2 і C1D2 — D1C2.

Фінальная гульня адбудзецца 3 лютага.

Прызавы фонд турніру складае 120 тысяч долараў ЗША. Пераможца спаборніцтваў атрымлівае 35 працэнтаў агульнай сумы, г. зн. 42 тысячы. Астатнія грошы будуць размеркаваны наступным чынам: фіналіст атрымлівае 15 працэнтаў, ці 18 тысяч «зялёных». Паўфіналістам, якія не выйшлі ў фінал, дастанецца прыкладна 20.400 амерыканскіх долараў. А чвэрцьфіналісты, якія не трапілі ў паўфінал, атрымаюць 16 працэнтаў, ці 19.200 «зялёных».

Астатнія 17 працэнтаў прызавога фонду дзеляцца паміж камандамі, якія не выйшлі ў чвэрцьфінал.

Не застануцца «пакрыўджанымі» ў фінансавым плане і суддзі турніру. Галоўны арбітр за правядзенне аднаго матча можа зарабіць ганарар у памеры аднаго мільёна расійскіх рублёў. Бакавым суддзям такая ж сума дастанецца на дваіх.

Рэзервовы арбітр атрымае 100 тысяч рублёў. Праўда, тут ёсць адна агаворка: судзейская брыгада атрымае грошы пры ўмове добрасумленнага судзейства.

Калі ж ацэнка арбітру па дзесяцібальнай сістэме будзе выстаўлена ад 6 да 6,9 бала, то выплачваецца 50 працэнтаў ганарару, ад 5 да 5,9 — 30 працэнтаў, ніжэй 5 балаў — выплата наогул не робіцца.

БАІ БЕЗ ПРАВІЛАЎ:

ПЕРАМОГА ДАЛАСЯ МАЛОЙ КРЫВЁЮ

Сталічны цырк у аўторак на цэлыя тры гадзіны стаў арэнай незвычайнага відовішча — упершыню арганізаваных фірмай «Сэкай» і вядучым тэлепраграмы «Асілак» Уладзімірам Даўжэнкам баёў без правілаў. Хоць правілы, дарэчы, тут ёсць.

У турніры прынялі ўдзел дзесяць спартсменаў з Мінска, Барысава і Харкава. Апошнія прывезлі ў сталіцу трох членаў нацыянальнай зборнай Украіны па кантактных відах спорту. У цэлым абышлося без крывавых сцэн. Адбілася, відаць, джэнтльменская загартоўка смельчакоў і тое, што такія спаборніцтвы ў нас яшчэ не праводзіліся. Хоць саапернікі смела білі адзін аднаму твары, прымянялі болевыя і ўдушлівыя прыёмы.

Шматлікія балельшчыкі, якія прыйшлі паназіраць за шырока разрэкламаванымі паядынкамі, з нецярпеннем чакалі фіналу. А ў ім сустрэліся ўкраінец, чэмпіён свету-93 па аматарскаму кік-боксінгу, Ігар Ваўчанчын і мінчанін Раман Цікуноў, які ў каратэ яшчэ не паспеў дасягнуць поспеху. Паядынак працягваўся ўсяго некалькі хвілін і закончыўся «чыстай» перамогай госця з Украіны.

Пераможца атрымаў з рук кіраўніка «Сэкая» Валерыя Буяка кветкі і прыз у пяць тысяч долараў. Астатнія ж удзельнікі баёў без правілаў былі ўзнагароджаны прэміямі па тысячы «зялёных» кожнаму.

Уладзімір ЗДАНОВІЧ.

СЕННЯ

СОНЦА

	Усход	Захад	Даўжыня дня
Мінск –	8.08	16.35	8.27
Віцебск –	8.03	16.20	8.17
Магілёў –	7.57	16.25	8.28
Гомель –	7.48	16.28	8.40
Гродна –	8.22	16.52	8.30
Брэст –	8.16	16.59	8.43

МЕСЯЦ

Маладзік 20 студзеня

ІМЯНІНЫ

Пр. Таццяны, Еўпраксіі, Савы, Марцініяна, Пятра

К. Паўла, Мілаша, Эльвіры

НАДВОР'Е

Сёння ўдзень па рэспубліцы чакаецца воблачнае з праясненнямі надвор'е, месцамі невялікі снег. Тэмпература паветра ў Брэсце — 9—11, Гродне, Мінску — 10—12, Гомелі, Магілёве — 11—13, Віцебску — 12—14 градусаў марозу.

У наступныя двое сутак надвор'е на тэрыторыі рэспублікі істотна не зменіцца.

Валянцін ЛУКША:

«Хацелася б, каб на Беларусі з'явілася нацыянальная праграма па выпуску дзіцячай кнігі»

Як пазначана ў календарах, пятнаццаць гадоў таму, у студзені 1981-га, было заснавана кніжнае выдавецтва «Юнацтва». З гэтай нагоды наш карэспандэнт сустрэўся з дырэктарам выдавецтва, пісьменнікам, лаўрэатам Літаратурнай прэміі імя П. Броўкі Валянцінам Лукшам.

— **Кожны юбілей — вялікі ці маленькі — гэта падстава, каб азірнуцца і падсумаваць усё зробленае дагэтуль. З чым прыйшло «Юнацтва» да свайго пятнаццацігоддзя?**

— На сёння з грыфам «Юнацтва» выйшла каля 1800 назваў кніг, іх агульны тыраж склаў больш за 150 мільёнаў экземпляраў. Калі хочаце, гэта цэлая бібліятэка, прычым бібліятэка даволі разнастайная.

Яшчэ адна лічба. За гады свайго існавання «Юнацтва» выдавала кнігі на шасцідзесяці мовах [illegible] чагосьці падобнага дагэтуль так і не з'явілася.

— **Наколькі я зразумеў, кнігавыданнем на замежных мовах «Юнацтва» больш не займаецца?**

— Чаму не займаецца? Апошнім часам мы якраз аднаўляем выпуск дзіцячай літаратуры на замежных мовах, але адрасавана яна, як правіла, ужо беларускім школьнікам. [illegible]

— **Усё, што вы сказалі, уражвае. Але, мяркуючы па ўсім, «Юнацтва» можа ганарыцца не толькі гэтым?**

— Так, перш-наперш мы можам ганарыцца такімі нашымі кніжнымі серыямі, як «Бібліятэка прыгод і фантастыкі», «Школьная бібліятэка», «Мая першая кніжка», «Казкі для дзяцей» і г. д. [illegible] нарэшце, у перспектыве — трыццаццю тамамі «Бібліятэкі замежнай дзіцячай літаратуры», выданне якой, дарэчы, пачалося на беларускай мове.

Вельмі прыемна, што сярод нашых сталых аўтараў заўсёды былі такія волаты беларускай літаратуры, як Васіль Быкаў, Іван Навуменка, Янка Брыль, Ніл Гілевіч, Іван Шамякін. [illegible]

— **Кажуць, што побач з радасцю заўсёды крочыць сум...**

— Згодзен, шкадаваць ёсць аб чым. [illegible] Прычына ўсё тая ж — не хапае сродкаў.

— **Зараз яны ваш галоўны клопат?**

— Можна сказаць, так. [illegible] вальнікаў. Асабліва за «Белкнігу», якая літаральна прыціснута падаткамі. Так, з трыццаці шасці кнігарань Мінска дванаццаць з'яўляюцца стратнымі. Зразумела, такое становішча не можа не адбівацца і на нашым выдавецтве.

— **Атрымліваецца сапраўды нявеселая. Калі шчыра, за кошт чаго трымаецеся?**

— Выжываем у першую чаргу дзякуючы мэтанакіраванай дзяржаўнай падтрымцы беларускай нацыянальнай літаратуры. [illegible]

— **Дарэчы, вы адчуваеце з іх боку канкурэнцыю?**

— Мы займаемся выпускам такой літаратуры, за якую не возьмецца ніводнае прыватнае выдавецтва. Бо яна, як вы разумееце, некамерцыйная.

— **А ці не ўзнікала спакусы самім заняцца камерцыйным кнігавыданнем?**

— Кожны мусіць займацца сваёй справай. Да таго ж не хацелася апускацца да той пошласці, [illegible]

— **«Юнацтва» вядома перш за ўсё як выдавецтва беларускамоўнае. Ці зменіцца гэты імідж у будучым?**

— [illegible]

— **Валянцін Антонавіч, ваша запаветная мара — аб чым яна?**

— [illegible] Толькі тады мы зможам па-сапраўднаму весці гаворку пра насычаны дзіцячай літаратурай рынак.

— **Што ж, будзем спадзявацца разам. І — са святам!**

— Дзякуй.

Гутарыў Сяргей ГРЫБ.

ЭКСЛІБРЫС «ЗВЯЗДЫ»

...КААРДЫНАТЫ ПАМКНЕННЯ БЕЛАРУСКАЙ ДУШЫ

БАРАДУЛІН Р. Аратай, які пасвіць аблокі: Сяброўскае слова, эсэ і некананізаваныя ўспаміны. — *Мн.: Маст. літ. 1995. — 350 с.*

Рыгор Барадулін па-добраму здзіўляе, радуе тым, што многа піша, часта друкуецца. І — а гэта навідавоку — сваё чарадзейства са словам, у слове робіць адмыслова, таленавіта.

Новая кніга народнага паэта Беларусі — слова, занатаванае ў прозе. Разам сабраны сяброўскае слова, эсэ і некананізаваныя ўспаміны. А фактычна — шчырае, пранізлівае асэнсаванне паэтам жыцця, якому ён сведка, у якім творца, па-грамадзянску сумленны чалавек — на дзіва актыўны ўдзельнік.

Напісаная жывой прыцягальнай мовай, часам саркастычна-гумарыстычная кніга «Аратай, які пасвіць аблокі» прыадчыняе заслону афіцыйнага, мемарыяльнага ўспрымання старэйшых беларускіх пісьменнікаў, тых, каго ўжо мы не сустрэнем на літаратурных вечарынах ці проста на мінскіх вуліцах. Часам складваецца ўражанне, што Рыгор Барадулін сапраўды вядзе рэй, вяртаючы да нашай сённяшняй бяседы, уключаючы ў нашы сучасныя размовы і спрэчкі Піліпа Пестрака і Рыгора Бярозкіна, Петруся Броўку і Пятра Глебку, Уладзіміра Караткевіча і Міхася Стральцова. Рыгор Барадулін не проста ўспамінае. А часам жа ўспамінаюць пра сябе, скарыстоўваючы гучныя імёны як антураж.

Аўтар «Аратая...» перадае, вымалёўвае далёкія ад нас, незнаёмыя нам у большасці сваёй асобы разам з тагачасным жыццём, пэўнымі яго калізіямі. Паэт паказвае, якімі духоўна трывалымі, чуйнымі да людзей наўкола былі яго героі.

Асабліва ўражваюць тыя старонкі, з якіх перад чытачом паўстае барадулінскае асэнсаванне паэзіі Пімена Панчанкі, лёсавырашальнай для беларусаў постаці Максіма Багдановіча, прозы, грамадзянскай пазіцыі Васіля Быкава.

Рыгор Барадулін напісаў, сабраў гэтую кнігу, пэўна, яшчэ і таму, што паставіў перад сабою задачу — у прыцемках разгледзець сутнасць, нацыянальнае нутро беларуса, разабрацца ў памкненнях душы беларускай. Паспрабуйце пайсці ўслед за паэтам — і вам у цемры страшэннай узнагародай будзе праменьчык святла.

Алесь КАРЛЮКЕВІЧ.

ТЭЛЕБАЧАННЕ
25 студзеня

Беларускае тэлебачанне

7.50 Эканамікст.
8.00 Навіны.
8.15 «Сінюшчын калодзеж». Фільм — дзецям.
8.45 «Уладзімір Высоцкі. Маналог». Тэлефільм.
9.45 «Вестгейт». Тэлесерыял.
10.40 «Перыкола». Музычны фільм.
12.00 «Прыгоды Шэрлака Холмса і доктара Ватсана». Маст. фільм «ХХ стагоддзе пачынаецца».
15.00 Навіны.
15.15 «Кароль Лір». Маст. фільм. 2-я серыя.
16.20 «Алдар Касэ і бай». Мультфільм.
16.30 Тэлебачанне — школе. Беларуская літаратура. 8-ы клас. Максім Гарэцкі і яго творчасць.
17.00 Радавод. «Грай, скрыпка, грай».
17.50 Музычны антракт.
18.00 «Барвовыя фарбы». Тэленарыс.
18.25 Эканамікст.
18.35 «Тройчы па аднаму». Музычная перадача MTV.
18.50 Навіны (з сурдаперакладам).
19.05 «Кантрасты». Прававы канал.
19.40 «Вестгейт». Тэлесерыял.
20.40 Калыханка.
21.00 Панарама.
21.55 «Штосьці не так». Мультфільм для дарослых.
22.05 «У Новы год — з надзеяй і дабром». Частка 1-я (паўтор ад 1 студзеня).
0.10 Навіны.

ГРТ

8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 23.05 Навіны.
8.15 «Сакрэт Трапіканкі».
9.05 Аўтарская праграма Э. Разанава.
9.45 «Клуб падарожнікаў».
10.30 Мультыплікацыйны фільм.
10.40 Смак.
11.10 «Пад дахам свету».
14.20 «Страшэнная сіла». Мультсерыял.
14.40 Лего-го!
15.10 Цін-тонік.
15.35 «Элен і хлопцы». Серыял.
16.00 Рок-урок.
16.30, 0.05 «Сем дзён спорту».
17.20 «Сакрэт Трапіканкі».
18.10 Гадзіна пік.
18.35 Лато-Мільён.
19.00 «Адзін на адзін».
19.45 «Добрай ночы, малышы!»
20.00 Час.
20.40 «Вайна і мір». 4-я серыя.
22.20 Музагляд.
23.15 «Т.С.Н.». Серыял.

Канал «Расія»

7.00, 10.00, 16.00, 19.00, 22.00 Весткі.
7.25 Патрабуюцца...
7.30 «Што дзень наступны...»
7.35 Рытміка.
7.50 Усяго патроху.
8.40 Тэлегазета.
8.45 Сялянскае пытанне.
9.05 «Санта-Барбара».
10.20 Міліцэйская хроніка.
10.30 «Казка пра цара Мідаса». Дак. фільм.
10.50 «Чароўны школьны аўтобус». Мультсерыял.
11.15 Новая лінія.
15.05 Там-там навіны.
15.20 Свята кожны дзень.
15.30 «Калі мы разам».
16.20 Кенгуру.
16.50 «Адысея». Маст. фільм.
17.10 Ваш партнёр.
17.25 Лідэр-прагноз.
17.55 Кіно з працягам. «Пецярбургскія тайны».
18.50 «Суботні вечар з Максімам Дунаеўскім».
19.25 Падрабязнасці.
19.35 «Санта-Барбара».
20.30 Маскі-шоу.
21.10 Даміно Міхаіла Баярскага.
21.40 Экран крымінальных паведамленняў.
22.30 Рака часу.
22.35 Аўтаімгненне.
22.40 Фігурнае катанне. Чэмпіянат Еўропы. Мужчыны. Адвольная праграма.
0.05 «Экзотыка». Фестываль відэаарта. Частка 2-я.

НТБ

17.00 «Цудоўныя гады».
17.30 Паўгадзіны пра тэніс.
18.00, 21.00, 23.00 «Сёння».
18.35 Герой дня.
19.00 Рэгулярныя матчы НХЛ. «Нью-Йорк Рэйнджэрс» — «Філадэльфія».
21.35 «Доктар Куін, жанчына-ўрач».
22.30 Часінка.
23.20 Ф. Феліні. «Рым» (Італія).

Санкт-Пецярбург

12.00, 15.30, 18.30, 21.45 Інфарм ТБ.
12.10 «Мануэла».
13.00 Хуткая дапамога.
13.30 Парады садаводам.
13.40 «Верасень». Маст. фільм (ЗША).
15.00 Музычны момант.
15.05 Мультфільм.
15.15 Стыль жыцця.
15.40 «Нямецкая хваля».
16.00 «Сызрань: учора, сёння, заўтра».
16.30 «Іржавыя правады». Музычны дадатак да «Зебры».
17.00 Па ўсёй Расіі.
17.10 Паказвае Ленінградская АТК.
18.10 Вялікі фестываль.
18.50 Спартыўныя навіны.
19.00 «Мануэла».
19.50 Тэлеслужба бяспекі.
20.00 «Францыаза Адрэ. Сорак гадоў у балеце».
20.55 «Залаты Цялец». Забаўляльная праграма.
22.00 Спорт, спорт...
22.15 Дзень нараджэння.
22.20 Асабістая справа.
22.50 «Шведскі Пецярбург». Гісторыка-культурныя сувязі Расіі і Швецыі.

ШАХМАТЫ

Пад рэдакцыяй майстра спорту У. СЫЧОВА

Гадавы конкурс складання

Заданне № 3.
В. Іваноў (Мінск)

Белыя: Крh8, Фа7, Кg2, пп: c4, g4(5).
Чорныя: Kpf6, Ca5; пп: b4, c6, e6, f5, g6(7).
Мат за 3 хады.

Зверце рашэнні

Творы, якія апублікаваны ў нумарах газеты за кастрычнік і снежань мінулага года, рашаюцца наступным чынам:

В. Іваноў. 1. Фg4! 1. e4? Л:c3! 1. e3? Лc4!

В. Фрыгін. 1. Ф:d4 + Фе5 2. Ф:b2 Фg7х.

У. Траяноўскі. 1. Kb3! 1. Kb7? Фg2!

А. Петрусенка. 1. d4 Kpe4 2. d5 Kpc5 3. d6 Kpc6 4. dc Kp:c7 5. Ла8 Л:h7 6. Ла7 + і выйграюць.

Ч. Якубоўскі. 1. Фh4! Цугцванг.

1... Kpd6 2. Kd5, 1... Kpf5 2. Фh5 +.

С. Цырулік. Па аўтару **І.** 1. e2 Ce6 2. e1Л Cg4 3. Ле3 Kf2х, **ІІ.** 1. Kg6 Cc4 2. Ce5 Ce2 3. Kf4 Kg3х

Задача мае пабочныя рашэнні. Указваем адно з усіх: 1. Kpf5 Kf2 2. Kf3 Kg4 3. Kpe4 Cb1х.

Другая задача 4х С. Цыруліка рашаецца так: **І.** 1. c3 + Kpa2 2. Kpc4 Kpa3 3. b4+ Kp:a4 4. b3 cbх; **ІІ.** 1. a3 + Kpc2 2. Kpa4 Kpc3 3. b4 + Kp:c4 4. b3 abх

Але твор таксама мае пабочныя рашэнні: 1. a3 + Kpb1 2. a2 + Kpc1 2. a2 + Kpc1 3. a1Л Kpb2 4. Ла4 c3х.

І. Бондар. 1. Kc6+ Kpc8 2. b7+! Kp:b7

3. Лb6+ Kpc8 4. Лb8+ Kpd7 5. Лd8+ Kpe6

6. Лd6+ Kpf5 7. Kd4 + Kpe4 8. K:f3 Kp:f3

9. Лf6 + Kpg4 10. Лc6 Ke8 11. Ле6 Kg7

12. Лg6+ і 13. Л:g7 і выйгрыш.

Нашым аматарам шахмат вельмі спадабалася трохходоўка, якая была прапанавана для ўдзельнікаў рэспубліканскіх спаборніцтваў. Вось яе рашэнне: 1. Фd3? Ce4! 1. Ф:f7? Ле7! 1. Лdd5? Cc5!

1. Cb! ~ 2. Ka3. 1..Cb4 2. Фd3, 1... Л:b4 2. Ф:f7.

Правільныя адказы прыслалі:

А. Далгачоў (г. п. Касцюкоўка), І. Казёл (Мазырскі р-н), В. Каледа (Слуцкі р-н), М. Шлык (Мінск).)

Многія ўказалі рашэнні 1. Л:d5? і 1. Фd3?, але гэта падманлівыя сляды.

М. Бельчыкаў. 1. Ka:b4! 1. Kd:f4? d3!В. **В. Фрыгін.** 1. Cc1 Cb2 2. Cd2 Cc1 3. Ce3 Cd2 4. Cf2 Cf4 5. Ca6 Cc7х.

І. Бондар і А. Каўбаса. 1. a7 Лc6 + 2. Kpg7 Лc8 3. Kpf7 Kpe5 4. Kpe7 Kpd5 5. Kpd7 Ла8 6. Лb5 + Kpc4 7. Ла5 Kpb4 8. Ла1 Kpb5 9. Kpc7 і выйгрыш.

В. Ваўнейка І. 1. Фg5 + Лf4 2. Kp:f4 Cc7х **ІІ.** 1. Фd5 + Лd4 2. Kp:d4 Cc3х.

У беларускіх газетах даволі частымі сталі скандальныя паведамленні з галіны паштовых эмісій. У іх недвухсэнсоўна ўпамінаецца то паштовыя адміністрацыі, то калекцыянеры ў ролі вінаватых.

ПАШТОВЫЯ МАРКІ — ВІЗІТНЫЯ КАРТКІ ДЗЯРЖАВЫ

Вядома, што любое калекцыяніраванне лічылася і лічыцца прыметай культурнага развіцця асобы. Бескарыслівае захапленне, напрыклад, паштовымі маркамі, прыносіць чалавеку радасць духоўнага абагачэння. Ну, а калі хтосьці ўбачыў у марках толькі адзін іх бок — матэрыяльную каштоўнасць, грашовы эквівалент? Тады і нараджаюцца розныя аферы, якія мяжуюць з правапарушэннем.

Любыя ж аферы, звязаныя з эмісіяй паштовых марак, акрамя ўсяго іншага, наносяць урон дзяржаве, яе прэстыжу і эканоміцы. Часам па шэрагу прычын закон, закліканы абараняць інтарэсы дзяржавы і яе грамадзян, не спрацоўвае. І тады, застаючыся беспакаранымі, з'яўляюцца розныя наддрукоўкі на паштовых марках, рознага колеру спецыяльныя паштовыя штэмпелі ці гашэнні, якіх паштовая адміністрацыя не рабіла. А ў 1995 годзе справа дайшла да таго, што ад імя беларускай дзяржавы пад выглядам «дабрачыннасці» паявіліся і паштовыя маркі.

Рэспубліканская пракуратура была вымушана заняцца гэтай «ініцыятывай» і вывучыць паходжанне ўяўнай «дабрачыннасці». Пацверджана, што па сваіх асноўных характарыстыках выпушчаныя маркі адпавядаюць дзяржаўным знакам паштовай аплаты Рэспублікі Беларусь. Значыць, калі іх не выпускала Міністэрства сувязі, то яны незаконныя ці падробныя, фіктыўныя і г. д.

У гэтым выпадку павінен быць вызначаны адпаведны артыкул Крымінальнага кодэкса Рэспублікі Беларусь. Ён ёсць у кодэксе, і з'явіўся дзякуючы патрабаванням Сусветнай паштовай канвенцыі, якую падпісала і наша рэспубліка. Засталося толькі прытрымлівацца літары закона і называць усе падобныя з'явы сваімі імёнамі. Такім фактам падарваны і парушаны правы Мінсувязі як асноўнага, адзінага выдаўца дзяржаўных знакаў паштовай аплаты. Быў сур'ёзна падарваны і прэстыж дзяржавы, якая іх не выпускала.

Аднак тут пачынаецца суцэльная казуістыка ў вызначэнні назвы гэтых марак. Доўгія месяцы ламаюцца коп'і вакол таго, як назваць выпушчаныя маркі — фальшыўкамі ці арыгіналам, псеўдамаркамі ці віньеткамі і гэтак далей. Сінонімаў жа ў гэтым выпадку можна знайсці многа. Але сутнасць справы не мяняецца ад таго, калі, з'еўшы беларускую бульбу, мы пачынаем спрачацца, як правільна было яе назваць: «картофель» ці «картошка»?

У адпаведнасці з Сусветнай паштовай канвенцыяй, права выпуску дзяржаўных знакаў паштовай аплаты належыць выключна паштовай адміністрацыі дзяржавы. Гэты прынцып захаваны і ўзаконены заканадаўчымі актамі і ў Беларусі. Такімі правамі надзелена Міністэрства сувязі і інфарматыкі Рэспублікі Беларусь.

Але забаронены плод салодкі! Лаўры самастойнага і беспакаранага выпуску ўпамянёных марак ужо хвалююць душы іншых аматараў «дабрачыннасці». Яны адкрыта рэкамендуюць пазбавіцца ад манаполіі ў парадку выпуску дзяржаўных знакаў паштовай аплаты.

Гэтыя «рэканструкцыі» спадабаліся і некаторым аўтарам газеты «Вечерний Минск». У нумары за 7 снежня 1995 года ў артыкуле «100 гадоў і пяць кольцаў» яны, па сутнасці, заклікаюць ліквідаваць манапалізм у выпуску марак(!)

Уявіце на імгненне, што адбудзецца, калі любое ведамства ці грамадская арганізацыя пачне выпускаць уласныя маркі. Тым больш, калі яны будуць па свайму выгляду і падабенству адпавядаць афіцыйным паштовым эмісіям.

Гэта не датычыць выпускаў афіцыйных дабрачынных ці паштова-дабрачынных марак. Выпуск іх строга рэгламентаваны, мае свае адрозненні ад дзяржаўных марак і абавязковыя ўмовы выпуску. Да іх адносяцца фінансавы ўлік і прынцып падаткаабкладання, абавязковае папярэдняе інфармаванне насельніцтва і інш. Але галоўнае — гэта дазвол урада на выпуск такіх марак.

Калі ж пад выглядам «дабрачыннасці» пачалі выпускаць маркі ад імя дзяржавы і яны адпавядаюць паштова-службовым характарыстыкам дзяржаўных знакаў паштовай аплаты — тады гэта проста «рэкет». Цярпяць ад яго як паштовая адміністрацыя, так і шматлікія калекцыянеры, якія, набываючы такія маркі, не падазраюць аб іх неафіцыйным выпуску.

Каб захаваць гонар і годнасць дзяржавы, а таксама ў выкананне падпісанай Рэспублікай Беларусь Канвенцыі СПС, былі прыняты належныя ў такім выпадку меры. Так, напрыклад, Сусветны паштовы саюз (СПС) быў тэрмінова паінфармаваны аб незаконным паштовым выпуску марак. Былі адпраўлены і іх узоры. У выніку ўсе краіны — члены СПС даведаліся аб гэтым ганебным для Беларусі акце.

Такое ўзаемаінфармаванне зыходзіць з патрабаванняў артыкула 14 раздзела І Сусветнай паштовай канвенцыі. Акрамя гэтага, указаны артыкул заклікае краіны, якія падпісалі канфенцыю, выконваць неабходныя меры «для забароны і спынення ўсіх зламысных дзеянняў па вырабу і выпуску ў абарачэнне віньетак і марак, якія ўжываюцца ў паштовай службе, падробных ці імітаваных такім чынам, што іх лёгка можна зблытаць з віньеткамі і маркамі, якія выпускаюцца паштовай адміністрацыяй адной з краін-членаў».

Гранічна ясна. Значыць, каб пазбавіць рэспубліку ад такіх і іншых магчымых незаконных праяў падрыву аднаасобнага права Мінсувязі на выпуск знакаў паштовай аплаты, а таксама паяўлення наддрукоўак і неафіцыйных спецгашэнняў і г. д., трэба ўдасканаліць некаторыя артыкулы Крымінальнага кодэкса Рэспублікі Беларусь, выключыць з іх дваякае тлумачэнне ці наогул недагаворанасць.

Рэспубліканская пракуратура зразумела гэта, калі сутыкнулася з неабходнасцю вывучэння такой новай для рэспублікі з'явы, як неафіцыйныя эмісіі паштовых марак.

Таму для пракуратуры было б карысным, своечасовым і неабходным крокам выступіць сумесна з зацікаўленымі арганізацыямі рэспублікі з заканадаўчай ініцыятывай па ўдасканаленню некаторых артыкулаў Крымінальнага кодэкса. Пэўную дапамогу ў гэтай рабоце змагло б аказаць Міністэрства сувязі і інфарматыкі, Беларускі саюз філатэлістаў і іншыя арганізацыі.

Нельга недаацэньваць ролю і ўдзел у заканадаўчай ініцыятыве Міністэрства фінансаў рэспублікі і яго структурнага падраздзялення Дзяржзнака. Менавіта іх узважаная, прадуманая і граматная пазіцыя заключэння, узгаднення і візы на дакументах у першую чаргу павінны наставіць на розум і спыніць аматараў прыватна-прадпрымальніцкіх выпускаў розных марак.

Вырашэнне гэтага пытання ў значнай меры пайшло б на карысць прававога выхавання насельніцтва, у тым ліку і шматлікіх калекцыянераў. Бо навукова-практычныя каментарыі артыкулаў Крымінальнага кодэкса, якія датычаць знакаў паштовай аплаты, іх узнаўлення ці падробак, мала вядомы ці наогул невядомы як калекцыянерам, так і тым, хто заняты вытворчасцю саміх марак. Гэтай акалічнасцю і карыстаюцца розныя рупліўцы «дабрачыннасці» і дзялкі-філатэлісты ў ролі іх дарадчыкаў.

Абарона інтарэсаў паштовай адміністрацыі дзяржавы, яе аднаасобнага права эмісіі паштовых марак павінны строга захоўвацца рэспублікай. Не павінна быць месца і ўсякім спробам тлумачыць артыкулы закона аб паштовых марках двaяка, тым больш адшукваць шляхі іх абходу з-за недасканаласці заканадаўчых актаў. Калі мы, як і ва ўсім свеце, ставімся да паштовых марак як да візітных картак маладой прававой дзяржавы, то і абараняць іх трэба ў адпаведнасці з законамі.

Анатоль ЛІСОЎСКІ.

АД РЭДАКЦЫІ. Пытанні, якія ўзнімае аўтар, сапраўды сур'ёзныя. За імі стаяць гонар, прэстыж нашай дзяржавы.

«Звязда» гатова прадаставіць свае старонкі для абмеркавання гэтых праблем.

Ваўкі. Нямала клопату прыносяць яны народнай гаспадарцы. А ў апошні час колькасць іх у Беларусі рэзка павялічылася. Дзяржава выплачвае грашовыя прэміі за забітых драпежнікаў — да 1 млн. рублёў за аднаго звера і да 2 млн. рублёў — за ваўчыцу з вывадкам.

Гэты здымак зроблены ў Бронна-Горскім лясніцтве Івацэвіцкага лясгаса. Мацёрага ваўка забіў патомны ляснік Іван Ніпарко. Увесь свой час ён аддае лесу, яго абароне і ахове.

«Па-майстэрску валодаючы бензапілой, а ён у нас лепшы лесаруб вобласці, высечкі догляду ён праводзіць сам, без дапамогі, а адсюль і вынік — лепшы лясны абход у лясгасе. Ну а паляванне ўжо ніколі не прапусціць», — так гаворыць пра Івана галоўны ляснічы лясгаса Леў Трафімавіч Далбенка.

Уладзімір ФЯДОТАЎ.

У ІВАНА ШАМЯКІНА ЁСЦЬ І «СВАЁ» КІНО

Юбілею народнага пісьменніка Беларусі Івана Шамякіна будзе прысвечана рэтраспектыва фільмаў, знятых па яго творах.

26 студзеня сталічны кінатэатр «Партызан» запрашае на дабрачынны сеанс, на якім будзе дэманстравацца фільм Ігара Дабралюбава «Эпілог» па сцэнарыю Івана Шамякіна. Перад сеансам пройдзе сустрэча за здымачнай групай карціны.

Пасля «Партызана» эстафету рэтраспектывы, прысвечаную 75-годдзю Івана Шамякіна, прымуць і іншыя кінатэатры рэспублікі. Акрамя «Эпілога» ў яе ўвойдуць «Хлеб пахне порахам» Вячаслава Нікіфарава і «Вазьму твой боль» Міхаіла Пташука.

Эдуард ПІВАВАР, БЕЛТА.

У кожнай выпадковасці хаваецца заканамернасць, лічаць даследчыкі, якія працуюць над праектам «Фартуна». Яны спадзяюцца прайсці шлях ад «Тэорыі бітых гаршкоў» да комплексна-га «Ураўнення ўдачы» і тым самым ашчаслівіць чалавецтва.

Дзіўныя супадзенні адбываюцца часам у гэтым жыцці. Вось толькі некалькі прыкладаў з архіва камісіі «Феномен».

• Жыхар Мілана, нейкі Віторыа Вероні, на выездзе з горада засеў на чыгуначным пераездзе і не паспеў выскачыць з машыны, калі яе пратараніў поезд. Па жорсткай іроніі лёсу дачка нябожчыка загінула за пяць гадоў да гэтага на тым жа самым месцы і такім жа чынам. Яшчэ больш дзіўнай гэту гісторыю робіць тое, што ў абодвух выпадках састаў вёў адзін і той жа машыніст...

Але калі сям'ю Вероні, як можна меркаваць, праследаваў злы рок, то людзям па прозвішчу Вільямс у хвіліны небяспекі нязменна шанцавала. Вось яшчэ адзін ланцужок загадкавых супадзенняў.

• 5 снежня 1664 года ў праліве ля паўночнага краю Уэльса затанула судна з 81 пасажырам на борце. Выратаваўся толькі адзін — нейкі Х'ю Вільямс. У той жа самы дзень, але ўжо ў 1785 годзе, затанула судна з 60 пасажырамі. І зноў з усіх выратаваўся толькі адзін чалавек па прозвішчу... Х'ю Вільямс. 5 снежня 1860 года адбылося яшчэ адно караблекрушэнне, калі з усіх удалося выратавацца аднаму. Вы ўжо, вядома, здагадаліся, што яго звалі Х'ю Вільямс...

Дарэчы, і без гэтых прыкладаў усе ведаюць, што ёсць на свеце людзі, якім нязменна спадарожнічаюць адны няшчасці, і ёсць «любімцы Фартуны», якія нарадзіліся «ў кашулі», ці, як гавораць англічане, «з сярэбранай лыжкай у роце». Але хто скажа, чаму адбываецца такі падзел? Ці толькі ў выпадковасці заключаецца сакрэт, як гэта прынята лічыць? І ці можна, вывучаючы падобныя факты, вывесці адзіную формулу ўдачы?

ВЕРЫЦЬ — НЕ ВЕРЫЦЬ

ФОРМУЛА ЎДАЧЫ

— Можна, — гаворыць кандыдат філасофскіх навук О. Гразнова, якая ўдзельнічала ў распрацоўцы праекта «Фартуна». — Бо нават у самых выпадковых, на першы погляд, падзеях існуюць скрытыя заканамернасці. Наглядны прыклад: што можа быць больш хаатычным, чым працэс разбівання посуду? Аднак дацкі фізік Якаб Бор з Тэхнічнага універсітэта, узяўшыся вывучаць чарапкі, вывеў у выніку цэлую «Тэорыю бітых гаршкоў»...

ДАВЕДКА «ФЕНОМЕНА»:

Сартуючы асколкі па памерах, Якаб Бор выявіў, што кучка дробных чарапкоў нязменна важыць у 16 разоў больш, чым кучка сярэдніх асколкаў, а тыя ў сваю чаргу ў 16 разоў цяжэй за буйныя. Гэты каэфіцыент можа змяняцца, прычым ён залежыць не ад матэрыялу і памеру, а ад формы разбітага прадмета. Выяўленую заканамернасць ужо выкарыстоўваюць археолагі, аднаўляючы з чарапкоў аб'екты, пачатковая форма якіх была невядомай.

Падобныя заканамернасці праяўляюцца часам і ў феноменах «шанцавання—нешанцавання», што дае магчымасць рана ці позна вывесці «формулу ўдачы». Вось што гаворыць кандыдат тэхнічных навук Н. Дарожкін, які таксама вывучае загадкі супадзенняў.

— Любы вопытны ўрач ці работнік міліцыі раскажа вам аб «законе парнасці». Калі ўрач «хуткай дапамогі» едзе на выклік па прычыне інфаркту, інсульту ці бранхіяльнай астмы, і ён, і дыспетчар ужо ведаюць, што хутка будуць яшчэ такія ж выклікі. Калі аператыўная група міліцыі выязджае па сігналу аб якім-небудзь не зусім звычайным злачынстве, яны амаль упэўнены, што, нават калі злачынца затрыманы, падобнае злачынства хутка ці блізка паўторыцца, таму што, нягледзячы на тэрмін «парнасць», прырода, як правіла, парай не абмяжоўваецца.

У вядомым НДІ нечакана ў расквіце сіл памёр начальнік аддзела. 47 гадоў, інфаркт. Прайшоў час. Патрэбны новы начальнік. Знайшлі: малады, здаровы, з высокай кваліфікацыяй. Здалося толькі забаўным, што прозвішча — тое ж самае. Пасмяяліся, забыліся... Прайшло дзесяць гадоў. І раптам — некралог! 47 гадоў, інфаркт...

Але, можа быць, падобнае «згушчэнне» назіраецца толькі на ніжнім, «асобасным» узроўні? І ў параўнальна малым абсягу прасторы і часу? Гісторыя паказвае іншае. І не толькі гісторыя...

Альманах «Не можа быць» адзначыў на сваіх старонках такую сітуацыю:

• Шостае стагоддзе да Ражства Хрыстова. Кітай — Паднябесная імперыя. Свет бамбуку, рысу, чаю, тонкай паэзіі і вясёлага п'янства. Рэлігіі практычна няма — ёсць мясцовыя культуры, традыцыі, забароны. І вось на Цюйфу з'яўляецца дзіўная асоба — вучоны Кун Цзы. Канфуцый! І стварае вучэнне, якое і цяпер, праз два з паловай тысячагоддзі, мае мільёны і мільёны прыхільнікаў, сапернічае з вучнем старшага сучасніка Канфуцыя — Лао Цзы. Больш аўтарытэтных вучэнняў у Кітаі, бадай, не было.

• У гэты ж час на поўначы Індыі, у горадзе Капілавасту, сын раджы з рода Шак'еў, Сідартха Гаутама, пакінуўшы палац, шукае шляхі пазбаўлення чалавецтва ад пакут. Дасягнуўшы прасвятлення, нясе людзям сваё вучэнне. Пад імем Буды («абуджаны», «прасветлены») ён становіцца вядомым ва ўсім свеце.

• У гэты ж час далёка ад Кітая і Індыі, у царстве Вавілонскім (Месапатамія), біблейскія прадказальнікі Іезекііль і Данііл становяцца ўдзельнікамі кантакту з невядомымі істотамі, атрымліваюць ад іх таямнічую і шматзначную інфармацыю, пасля чаго робяць дзіўныя прагнозы аб блізкім і далёкім будучым... Кнігі Іезекііля і Данііла — у ліку важнейшых раздзелаў Ветхага запавету.

• Той жа шосты век да Р. Х. Элада, дакладней — «Вялікая Грэцыя», якая ўключае ў сябе, акрамя ўласна Грэцыі, частку Малой Азіі і Паўднёвую Італію. Сканцэнтраванне першых філасофскіх школ — Мілет, Фес, Паўднёвая Італія. Цэлы спектр імён: Анаксімен, Анаксімандр, Фалес, Геракліт, Ксенафан, Піфагор. Першыя заснавальнікі фундаментальных навук...

«Падумаеш, некалькі мудрацоў і філасофскіх тусовак у адным стагоддзі! — скажа хтосьці. — Яны ж у розных месцах!» Правільна. Але давайце адзначым алоўкам гэтыя самыя розныя месцы на карце. І паспрабуем злучыць гэтыя кропкі з дапамогай лякала або гібкай лінейкі. Што ж бачым? Шэсць кропак, якія адпавядаюць — паслядоўна — Паўднёвай Італіі, Грэцыі, Малой Азіі, Вавілону, Капілавасту (Непалу) і Цюйфу — з дастатковай дакладнасцю кладуцца на адну крывую лінію — «гладкую», без вуглоў і перагібаў — прыемнае сэрцу кожнага эксперыментатара абяцанне заканамернасці. Што ж гэта за заканамернасць? Ці не праяўленне гэта ў больш буйным маштабе таго ж закона?

«Закон парнасці» (іншы раз яго яшчэ называюць «правілам вялікай кучкі») знайшоў сваё адлюстраванне і ў народных прымаўках. Успомніце: «Бяда ніколі не прыходзіць адна», «Прыйшла бяда — адчыняй вароты»... І прыкладаў, якія пацвярджаюць справядлівасць гэтага, не злічыць. Узяць хоць бы зусім нядаўнія падзеі — усплёск колькасці авіякатастроф у канцы мінулага года, серыя разрываў трубаправодаў...

Удзельнікі праекта «Фартуна» маюць «рабочую гіпотэзу», якая тлумачыць феномены шанцавання—нешанцавання. Растлумачыць яе неспецыялістам даволі складана — усё роўна што «на пальцах» расказваць аб нераўнаважкай тэрмадынаміцы ці дыферэнцыяльным вылічэнні (у «тэорыі ўдачы», дарэчы, выкарыстоўваецца і тое і другое). Але сутнасць зводзіцца да наступнага — у пэўныя моманты кожны чалавек трапляе ў так званыя «кропкі біфуркацыі» (тэрмін, уведзены нобелеўскім лаўрэатам І. Прыгожыным), калі ў залежнасці ад зробленага выбару далейшы лёс будзе складвацца ўдала ці наадварот. Зрабіць правільны выбар і азначае ў нейкай ступені «злавіць Фартуну за хвост».

Вызначыць «кропкі біфуркацыі» можа, у прыватнасці, спецыяльная праграма «Сталкер», створаная кандыдатам тэхнічных навук П. Каравым. Камп'ютэр літаральна па хвілінах разгледзіць любы ўказаны вамі дзень, вызначыўшы «спрыяльныя» і «неспрыяльныя» перыяды.

Але гэта, вядома, яшчэ толькі пачатак, лічаць самі ўдзельнікі праекта «Фартуна». Да сапраўднага «ўраўнення ўдачы» яшчэ далёка. Ды і ці будзе яно калі-небудзь выведзена? Колькі б фактараў ні прымалася пад увагу, заўсёды знойдзецца штосьці няўлічанае. Жыццё багатае на нечаканасці і гэтым таксама цудоўнае.

Ігар ЦАРОЎ, *«Труд».*

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:
Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь,
Кабінет Міністраў Рэспублікі Беларусь,
калектыў рэдакцыі газеты «Звязда».
Рэгістрацыйны нумар 1.

Галоўны рэдактар У. НАРКЕВІЧ.
Рэдакцыйная калегія: У. АНДРЫЕВІЧ (намеснік галоўнага рэдактара), І. БАРАНОЎСКІ, У. ГОЙТАН, В. ЖДАНКО, Л. ЛАХМАНЕНКА, М. МІХАЕВІЧ (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. МЯСНІКОЎ, Л. РЫЖАНКОВА (намеснік галоўнага рэдактара), С. ШАЎЦОЎ.

НАШ АДРАС: 220013, гор. Мінск, вуліца Б. Хмяльніцкага, 10-а, рэдакцыя газеты «Звязда».
ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 68-29-19; намеснікаў галоўнага рэдактара — 68-28-57, 68-29-16, 32-35-05; аддзелаў: інфармацыйна-аналітычнага — 68-28-14, 68-29-68, эканомікі — 68-28-54, 68-29-68, палітыкі — 68-27-57, 68-28-64, культуры — 68-29-42, 68-28-27, сацыяльных праблем — 68-28-69, пісьмаў — 68-27-47, маралі і права — 68-28-51, міжнацыянальных адносінаў — 68-27-40, 68-28-69, журналісцкіх расследаванняў — 68-28-38, 68-28-72, беларускай дыяспары — 68-28-27, знешнеэканамічнай дзейнасці — 68-29-44; аглядальнікаў па праблемах: навукі і адукацыі — [illegible] ФАКС: 32-35-05, 68-27-83.

Друкарня выдавецтва «Беларускі Дом друку». Мінск, праспект Ф. Скарыны, 79.
Тыраж 113.326. Індэкс 63.850.
Зак. № 376.
Выходзіць 250 разоў на год.